

18.4.2024

A9-0085/ 001-001

AMENDEMENTEN 001-001

ingediend door de Commissie buitenlandse zaken, Begrotingscommissie

Verslag

Tonino Picula, Karlo Ressler

A9-0085/2024

Oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

Voorstel voor een verordening (COM(2023)0692 – C9-0408/2023 – 2023/0397(COD))

Amendement 1

AMENDEMENTEN VAN HET EUROPEES PARLEMENT*
op het voorstel van de Commissie

2023/0397 (COD)

Voorstel voor een

VERORDENING VAN HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD

tot oprichting van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan

HET EUROPEES PARLEMENT EN DE RAAD VAN DE EUROPESE UNIE,

Gezien het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie, en met name artikel 212 en artikel 322, lid 1,

Gezien het voorstel van de Europese Commissie,

* Amendementen: nieuwe of vervangende tekst staat in vet en cursief, schrappingen zijn met het symbool **■** aangegeven.

Gezien het advies van de Rekenkamer,

Gezien de gezamenlijke verklaring van het Europees Parlement, de Raad en de Commissie over het buitengewone karakter van de faciliteit voor Oekraïne,

Handelend volgens de gewone wetgevingsprocedure,

Overwegende hetgeen volgt:

(-1) De Unie is gegrondvest op de waarden van democratie, de rechtsstaat en eerbiediging van de mensenrechten, die deel uitmaken van de criteria van Kopenhagen als belangrijkste reeks criteria voor lidmaatschap van de EU.

(-1 bis) Het uitbreidingsproces is gebaseerd op vastgestelde criteria en eerlijke en consistente conditionaliteit. Elke begunstigde moet op eigen verdiensten worden beoordeeld. Om het uitbreidingsperspectief tot een realiteit te maken, blijft een solide inzet voor het beginsel “eerst de basis” van essentieel belang. De “eerst de basis”-benadering koppelt de rechtsstaat en de grondrechten aan de andere twee cruciale elementen van het toetredingsproces: economisch bestuur — sterkere nadruk op economische ontwikkeling en een beter concurrentievermogen — en versterking van de democratische instellingen en hervorming van het openbaar bestuur. Vooruitgang richting toetreding hangt af van de vraag of de verzoekende staat de waarden van de Unie eerbiedigt, van zijn vermogen om de hervormingen tot stand te brengen en door te voeren die nodig zijn om zijn politieke, institutionele, juridische, administratieve en economische systemen af te stemmen op de regels, de normen, het beleid en de praktijken van de Unie, en van zijn inspanningen ter verbetering van de betrekkingen met buurlanden.

(-1 ter) Het uitbreidingsbeleid ten aanzien van de Westelijke Balkan is van geostrategisch belang voor veiligheid, vrede en stabiliteit in het licht van dynamische veranderingen in de internationale omgeving, met name na de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne, die de uitbreiding een nieuwe betekenis en een nieuwe impuls heeft gegeven. Niettemin moet het toetredingsproces van de landen van de Westelijke Balkan stevig verankerd zijn in tastbare en concrete stappen en hervormingen. Om het welslagen van de uitbreiding te garanderen, is daadwerkelijke politieke wil, zowel in de lidstaten als in de kandidaat-lidstaten, vereist. Twintig jaar na de top van Thessaloniki bevinden de landen van de Westelijke Balkan zich in verschillende fasen van het toetredingsproces, en voldoen zij met wisselend resultaat aan de onderhandelingshoofdstukken.

(-1 quater) Het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) is het belangrijkste financiële mechanisme om toetredingslanden voor te bereiden op hun toekomstig lidmaatschap van de Unie.

(1) Het is in het gemeenschappelijk belang van de Unie en de landen van de Westelijke Balkan om de politieke, juridische en economische systemen van deze landen te hervormen met het oog op hun toekomstig lidmaatschap van de Unie. Het vooruitzicht van het lidmaatschap van de Unie is een krachtige motor voor veranderingsprocessen en leidt tot positieve democratische, politieke, economische en maatschappelijke veranderingen.

(2) **Er moet naar worden gestreefd het EU-acquis zo snel mogelijk over te nemen en uit te voeren; daarnaast moeten sommige voordelen van het lidmaatschap van de Unie voorafgaand aan de toetreding tot stand komen. Naast de democratische transitie en de eerbiediging van de grondrechten en fundamentele waarden staat economische convergentie centraal bij de verkrijging van deze voordelen. Momenteel ligt het niveau**

van convergentie van de Westelijke Balkan in termen van bbp per hoofd van de bevolking in koopkrachtstandaard laag met 30 % en 50 % van het EU-gemiddelde en vordert de convergentie niet snel genoeg.

- (3) Om deze ongelijkheid te verkleinen, heeft de Europese Commissie een mededeling aangenomen over een groeiplan voor de Westelijke Balkan op basis van vier pijlers: a) meer integratie met de eengemaakte markt van de EU; b) bevordering van regionale economische integratie, op basis van EU-regels en -normen, door het bestaande actieplan voor de gemeenschappelijke regionale markt volledig uit te voeren; c) verdieping van hervormingen die gericht zijn op het versnellen van de **inclusieve en duurzame ontwikkeling** in de regio, bevordering van economische **groei op basis van de groene en de digitale transitie**, economische convergentie en versterking van de regionale stabiliteit; en d) vaststelling van een nieuw financieringsinstrument: de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan.
- (4) De uitvoering van dat groeiplan vereist meer financiering in het kader van een specifiek nieuw financieringsinstrument, de hervormings- en groeifaciliteit, om de regio te helpen bij de uitvoering van hervormingen voor inclusieve en duurzame ontwikkeling, **ter bevordering van een stabiel investeringsklimaat**, regionale integratie en een gemeenschappelijke regionale markt.
- (5) Om deze doelstellingen te bereiken, moet bijzondere nadruk worden gelegd op sectoren die kunnen fungeren als belangrijke **drijfkrachten** voor sociale en economische ontwikkeling **en het koolstofvrij maken van economieën om zo tevens de strategische afhankelijkheden te verminderen: micro-, kleine en middelgrote ondernemingen, gezondheid**, connectiviteit, met inbegrip van vervoer, energie, de groene en de digitale transitie, **onderzoek en innovatie**, onderwijs en ontwikkeling van vaardigheden, **in het bijzonder van jongeren, en investeringen in menselijk kapitaal**.
- (6) **Duurzame** vervoersinfrastructuur is essentieel om de connectiviteit tussen de partners van de Westelijke Balkan en met de **EU-lidstaten** te verbeteren, **met name de lidstaten die rechtstreeks aan de regio grenzen**. Vervoersinfrastructuur moet bijdragen tot de integratie van de regio in de Unie. In haar voorstel tot herziening van het trans-Europees vervoersnetwerk (TEN-T) heeft de Commissie een nieuwe corridor opgenomen die de Westelijke Balkan doorkruist (corridor Westelijke Balkan – oostelijk Middellandse Zeegebied). Het TEN-T-netwerk moet de referentie zijn voor de financiering van vervoersinfrastructuur in de regio, **met name wanneer het proces voor de aanleg van de noodzakelijke infrastructuur al loopt of in gang is gezet, met het oog op het voltooiën van bestaande projecten alvorens nieuwe projecten te starten. Prioriteit moet worden gegeven aan milieuvriendelijke vervoerswijzen, zoals spoorwegen, en het koolstofvrij maken van het vervoer**.
- (7) De faciliteit moet investeringen en hervormingen ondersteunen die het pad van de begunstigden naar de digitale transformatie van de economie en de samenleving bevorderen, in overeenstemming met de EU-visie voor 2030 die is gepresenteerd in de mededeling van de Commissie “Digitaal kompas 2030: de Europese aanpak voor het digitale decennium”¹ **en tegelijkertijd bijdragen aan een inclusieve digitale economie die ten goede komt aan alle burgers. De faciliteit moet ernaar streven de verwezenlijking van de algemene doelstellingen en digitale streefcijfers met betrekking tot de Unie te vergemakkelijken, waarbij prioriteit wordt gegeven aan investeringen**

¹ COM(2021)0118 final.

die niet alleen de digitale transformatie bevorderen, maar er ook voor zorgen dat deze inspanningen de beginselen van veiligheid, veerkracht en integriteit in acht nemen. Zoals de Commissie in haar mededeling van 15 juni 2023¹ heeft uiteengezet, moet de toolbox voor 5G-cyberbeveiliging de referentie zijn voor EU-financiering om de beveiliging, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale *infrastructuurprojecten* in de regio te waarborgen.

- (8) De steun van de Unie in het kader van de faciliteit mag niet in de plaats komen van de bilaterale en regionale steun uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad², die gericht is op de voorbereiding van de begunstigden op het lidmaatschap van de Unie, maar moet deze steun **versterken**, waarbij waar mogelijk gebruik wordt gemaakt van reeds bestaande mechanismen en structuren *en synergieën worden geoptimaliseerd. Het instrument voor pretoetredingssteun (IPA) blijft het voornaamste financiële mechanisme voor de verstrekking van op verdienen en voorwaarden gebaseerde pretoetredingssteun.* De aanpak moet voortbouwen op de bestaande uitbreidingsmethode, met name de herziene methode van 2020³, en het economisch en investeringsplan⁴ van datzelfde jaar.
- (9) De steun in het kader van de faciliteit moet worden verleend om algemene en specifieke doelstellingen te bereiken, op basis van *onpartijdige criteria om politiek misbruik te voorkomen*, en met duidelijke betalingsvoorwaarden *op basis van de verwezenlijking van belangrijke mijlpalen en streefdoelen en conditionaliteit.* De algemene doelstellingen van de faciliteit moeten zijn de regionale economische integratie *en de sociale en territoriale cohesie en veerkracht*, de geleidelijke integratie met de eengemaakte markt van de Unie, *opwaartse* sociaal-economische convergentie van de economieën van de Westelijke Balkan en de afstemming op de *waarden*, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de Unie met het oog op het lidmaatschap van de Unie te versnellen. De faciliteit moet ook bijdragen tot het versnellen van hervormingen die verband houden met de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, *zoals verankerd in de criteria van Kopenhagen*, waaronder de rechtsstaat, *democratie, onafhankelijkheid van de rechterlijke macht, mensenrechten, grondrechten*, overheidsopdrachten en toezicht op staatssteun, het beheer van de overheidsfinanciën, *de bestrijding van witwassen, belastingontwijking, belastingontduiking en belastingfraude*, en de bestrijding van *alle vormen van corruptie en georganiseerde misdaad, de strijd tegen desinformatie, alsook de groene transitie van de regio naar klimaatneutraliteit tegen 2050, maatregelen ter beperking van de klimaatverandering en bescherming van het milieu en de biodiversiteit, de bevordering van goede nabuurschapsbetrekkingen en de beslechting van geschillen in de Westelijke Balkan.* Deze doelstellingen moeten op zodanige wijze worden nagestreefd dat ze elkaar wederzijds versterken *en moeten gepaard gaan met regelmatige monitoring van de ontwikkeling van de sociale en economische situatie in de Westelijke Balkan. De steun in het kader van de faciliteit moet ook dienen ter ondersteuning van initiatieven voor de ontwikkeling van twinning en partnerschappen met Europese tegenhangers die gericht zijn op het vergroten van de*

¹ “Uitvoering van de toolbox voor 5G-cyberbeveiliging”, C(2023) 4049 final.

² Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) (PB L 330 van 20.9.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/1529/oj>).

³ COM(2020)0057 final.

⁴ COM(2020)0641 final.

deskundigheid en capaciteiten in de Westelijke Balkan.

- (10) De faciliteit moet de *aanvullende steun in acht nemen* die in het kader van andere programma's en bestaande instrumenten voor toetredingssteun van de Unie wordt verleend. De Commissie *moet* overlapping tussen bijstand uit hoofde van deze verordening en andere bijstand van de Unie, de lidstaten, derde landen, multilaterale en regionale organisaties en entiteiten **█** voorkomen.
- (11) De faciliteit moet zorgen voor samenhang met en ondersteuning van de algemene doelstellingen van het externe optreden van de Unie zoals vastgelegd in artikel 21 van het Verdrag betreffende de Europese Unie, met inbegrip van de eerbiediging van de grondrechten die zijn verankerd in het Handvest van de grondrechten van de Europese Unie. De faciliteit zal met name zorgen voor de bescherming en bevordering van de mensenrechten, *met inbegrip van de rechten van alle minderheden, waaronder etnische en religieuze minderheden, de lhbt-gemeenschap en mensen die tot andere kwetsbare groepen behoren, en van de democratie en de rechtsstaat, die van fundamenteel belang zijn voor het toetredingsproces tot de EU.*
- (11 bis) De faciliteit moet speciale nadruk leggen op lokale kleine en middelgrote ondernemingen om ervoor te zorgen dat er een directe koppeling wordt gelegd tussen duurzame ontwikkeling en lokale bedrijven en ondernemers.*
- (11 ter) De faciliteit mag geen activiteiten of maatregelen steunen van begunstigden die in strijd handelen met de doelstelling om de regionale veiligheid en stabiliteit te versterken.*
- (12) Activiteiten in het kader van de faciliteit moeten *voldoen aan de hoogste klimaat- en milieunormen*, bijdragen tot verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen *en bijdragen tot de verwezenlijking van nationale bijdragen uit hoofde van* de Overeenkomst van Parijs en het VN-Raamverdrag inzake klimaatverandering *in overeenstemming met de toezeggingen die zijn gedaan in de nationale klimaat- en energieplannen*, het VN-Verdrag inzake biologische diversiteit en het VN-Verdrag ter bestrijding van woestijnvorming, en mogen niet bijdragen tot aantasting van het milieu of schade toebrengen aan het milieu of het klimaat. *Met name moet de financiering in het kader van de faciliteit stroken met de langetermijndoelstellingen inzake het verlagen van de gemiddelde wereldtemperatuur en met de doelstelling om meer bij te dragen tot mitigatiemaatregelen en het vermogen om zich aan te passen aan de negatieve gevolgen van klimaatverandering, klimaatbestendigheid bevorderen en het behoud van de biodiversiteit, de circulaire economie, duurzaam waterbeheer en de ambitie om alle verontreiniging tot nul terug te brengen, ondersteunen.* De in het kader van de faciliteit gefinancierde maatregelen moeten in overeenstemming zijn met de nationale energie- en klimaatplannen van de begunstigden, hun nationaal bepaalde bijdrage en hun ambitie om tegen 2050 klimaatneutraliteit te bereiken. De faciliteit moet bijdragen tot de mitigatiemaatregelen en tot het vermogen om zich aan te passen aan de negatieve gevolgen van de klimaatverandering, en klimaatbestendigheid bevorderen.
- (13) Bij de uitvoering van deze verordening moeten de beginselen van gelijkheid, *inclusiviteit, billijkheid, en non-discriminatie*, zoals uiteengezet in de strategieën voor een Unie van gelijkheid, *alsook de UNESCO-verklaring over culturele diversiteit, en de verslagen van de Europese Commissie tegen Racisme en Onverdraagzaamheid (ECRI) richtinggevend zijn.* Daarbij moeten gendergelijkheid *en gendermainstreaming* worden uitgedragen en bevorderd, en moet worden *gezorgd voor*

een zinvolle deelname van vrouwen aan besluitvormingsprocessen en de empowerment van vrouwen en meisjes, en moet worden gestreefd naar de bescherming en bevordering van vrouwen- en meisjesrechten, *en moet geweld tegen vrouwen en huiselijk geweld worden voorkomen en bestreden*, overeenkomstig de genderactieplannen van de EU en de desbetreffende conclusies van de Raad en internationale verdragen. *Bij de uitvoering van de verordening moet bovendien de Europese pijler van sociale rechten volledig in acht worden genomen, onder meer met betrekking tot het systeem voor kindbescherming en zorg en arbeidsrechten.* De uitvoering van de faciliteit moet in overeenstemming zijn met het VN-Verdrag inzake de rechten van personen met een handicap *en het bijbehorende protocol, geratificeerd door de EU en haar lidstaten*, en moet zorgen voor toegankelijkheid van haar investeringen en technische bijstand, *overeenkomstig Richtlijn (EU) 2019/882 op gebieden als huisvesting, vervoer en openbare ruimten, met inbegrip van openbare infrastructuur in zowel stedelijke als plattelandsgebieden. De maatregelen moeten het recht van personen met een handicap om zelfstandig te leven en hun recht op inclusie ondersteunen, zodat de overgang van residentiële instellingen naar ondersteuning in gemeenschapsverband en zelfstandig wonen wordt versneld.*

- (14) Deze verordening moet *bijdragen aan de uitvoering van* de groene agenda voor de Westelijke Balkan, **■** door milieubescherming te versterken, *mede door natuur- en milieuherstel*, bij te dragen tot de mitigatie van klimaatverandering en meer klimaatbestendigheid, en vaart te zetten achter de overgang naar een koolstofarme economie.
- (14 bis) Deze verordening moet ook het gebruik van de Europese gedragscode voor de toepassing van het beginsel van partnerschap en het beginsel van bestuur op verschillende niveaus bevorderen om de begunstigden voor te bereiden op de toekomstige uitvoering van de Europese structuur- en investeringsfondsen.*
- (15) Gezien de Europese Green Deal als de Europese strategie voor duurzame groei en gezien het belang om de klimaat- en biodiversiteitsdoelstellingen aan te pakken in overeenstemming met de toezeggingen in het Interinstitutioneel Akkoord, moet de faciliteit bijdragen tot de verwezenlijking van het algemene streefcijfer van 30 % van de begrotingsuitgaven van de Unie voor de ondersteuning van de klimaatdoelstellingen en 7,5 % in 2024 en 10 % in 2026 en 2027 voor de biodiversiteitsdoelstellingen. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun die via het WBIF wordt verstrekt, moet in overeenstemming zijn met de klimaatdoelstellingen. De faciliteit moet activiteiten ondersteunen die de klimaat- en milieunormen en -prioriteiten van de Unie en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen” in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852 volledig eerbiedigen¹.
- (16) De Commissie moet, in samenwerking met de lidstaten en de begunstigden, *zorgen voor naleving, samenhang, verenigbaarheid en complementariteit*, meer transparantie en een *sterke en voortdurende* verantwoordingsplicht *tijdens en na* de verlening van bijstand, onder meer door passende internecontrolesystemen en fraudebestrijdingsbeleid in te voeren *met meer transparantie en voortdurende evaluatie door de Commissie, teneinde de financiële belangen van de Unie te beschermen.* De beschikbaarstelling

¹ Verordening (EU) 2020/852 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juni 2020 betreffende de totstandbrenging van een kader ter bevordering van duurzame beleggingen en tot wijziging van Verordening (EU) 2019/2088 (PB L 198 van 22.6.2020, blz. 13).

van de steun uit hoofde van de faciliteit moet afhankelijk worden gesteld van de basisvoorwaarden die door alle begunstigen worden *geëerbiedigd*, en die doeltreffende democratische mechanismen en instellingen *handhaven en verbeteren*, waaronder een *functionerend, democratisch* parlementair meerpartijenstelsel, *mediavrijheid, onafhankelijkheid en pluralisme en bestrijding van desinformatie, buitenlandse informatiemanipulatie en inmenging*, en de rechtsstaat, *met inbegrip van een onafhankelijke rechterlijke macht en de bestrijding van corruptie*, en de eerbiediging van de mensenrechten *en culturele diversiteit*, met inbegrip van de rechten van *alle* personen die tot minderheden *en gemeenschappen behoren, met inbegrip van etnische en religieuze minderheden, de lhbt-gemeenschap, en mensen die tot andere kwetsbare groepen behoren. Een andere basisvoorwaarde moet zijn dat hun beleid is afgestemd op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, mede door beperkende maatregelen tegen Rusland vast te stellen, en dat zij de visumplicht van de EU voor onderdanen van derde landen toepassen.* Een andere basisvoorwaarde moet zijn dat Servië en Kosovo zich aantoonbaar — *met duidelijk meetbare vorderingen en tastbare resultaten* — constructief inzetten voor de normalisering van hun betrekkingen met *het oog op* de volledige uitvoering van al hun respectieve verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, alsook uit alle eerdere dialoogovereenkomsten, en onderhandelingen aangaan over de brede overeenkomst inzake normalisering van de betrekkingen.

- (17) Het totale maximumbedrag voor de steun van de Unie via de faciliteit moet 6 miljard EUR in lopende prijzen bedragen voor de periode 2024-2027, waarvan maximaal 2 miljard EUR aan niet-terugbetaalbare steun en 4 miljard EUR aan concessionele leningen voor financiële bijstand die door de Unie zijn verstrekt en gedekt worden uit de 2 miljard EUR. Ten minste de helft van het totale bedrag moet worden toegewezen via het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF), met inbegrip van het volledige bedrag van de niet-terugbetaalbare steun, verminderd *met* 1,5 % van de technische bijstand en de bedragen die nodig zijn voor de voorzieningen voor de leningen.
- (18) In deze verordening worden de financiële middelen voor de gehele looptijd van het instrument vastgesteld die in het kader van de jaarlijkse begrotingsprocedure voor het Europees Parlement en de Raad het voornaamste referentiebedrag moeten vormen in de zin van punt 18 van het Interinstitutioneel Akkoord van 16 december 2020 tussen het Europees Parlement, de Raad van de Europese Unie en de Europese Commissie betreffende de begrotingsdiscipline, de samenwerking in begrotingszaken en een goed financieel beheer, alsmede de nieuwe eigen middelen, met inbegrip van een routekaart voor de invoering van nieuwe eigen middelen.
- (19) De financiële verplichtingen die voortvloeien uit de uit hoofde van deze faciliteit verstrekte leningen mogen niet worden ondersteund door de garantie voor extern optreden, in afwijking van artikel 31, lid 3, tweede zin, van Verordening (EU) 2021/947. Steun van het type lening in het kader van deze faciliteit moet financiële bijstand vormen in de zin van artikel 220, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046. Een indicatief bedrag van de financiering voor elke begunstigde moet worden berekend op basis van de formule in bijlage I, waarbij het bevolkingsaandeel van een begunstigde in de totale bevolking van de Westelijke Balkan wordt gecombineerd met het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking van de Westelijke Balkan in vergelijking met het bbp per hoofd van de bevolking van de

respectieve begunstigde, met een weging van de twee factoren van respectievelijk 60 % en 40 %. Indien niet aan de betalingsvoorwaarden voor de vrijgave van middelen is voldaan, kan de Commissie een deel van of het volledige bedrag aan andere begunstigten herverdelen, **met behoud van een geografisch evenwicht bij de toewijzing van middelen uit de faciliteit, en rekening houden met ongelijke lokale administratieve capaciteit.**

- (20) Op deze verordening zijn de horizontale financiële regels die het Europees Parlement en de Raad op basis van artikel 322 VWEU hebben vastgesteld, van toepassing. Die regels zijn neergelegd in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad¹ en bepalen met name de procedure voor het opstellen en uitvoeren van de begroting van de Unie door middel van subsidies, aanbestedingen, indirect beheer, financiële bijstand, blendingverrichtingen, en de vergoeding van externe deskundigen, en voorzien in controles op de verantwoordelijkheid van financiële actoren. **De op grond van artikel 322 VWEU vastgestelde regels omvatten ook een algemeen conditionaliteitsregime ter bescherming van de Uniebegroting.**

- (22) Om een efficiënte uitvoering van de faciliteit te waarborgen, waaronder de vergemakkelijking van de integratie van de begunstigten van de Westelijke Balkan in de Europese waardeketens, moeten alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen afkomstig zijn uit de lidstaten, de begunstigten, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte, landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad² en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad, en landen waarvoor wederzijdse toegang tot externe hulp in de begunstigten is vastgesteld door de Commissie, tenzij de leveringen en materialen in geen van die landen tegen redelijke voorwaarden kunnen worden ingekocht, **in welk geval de aanbesteding in overeenstemming moet zijn met de toepasselijke EU-regelgeving inzake passende zorgvuldigheid in toeleveringsketens.**

- (23) Met inachtneming van het beginsel dat de begroting van de Unie jaarlijks wordt vastgesteld, moet de mogelijkheid worden gewaarborgd om de flexibiliteit overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 toe te passen op ander beleid, ook voor overdrachten en nieuwe vastleggingen van middelen, om de middelen van de

¹ Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 van het Europees Parlement en de Raad van 18 juli 2018 tot vaststelling van de financiële regels van toepassing op de algemene begroting van de Unie, tot wijziging van de Verordeningen (EU) nr. 1296/2013, (EU) nr. 1301/2013, (EU) nr. 1303/2013, (EU) nr. 1304/2013, (EU) nr. 1309/2013, (EU) nr. 1316/2013, (EU) nr. 223/2014, (EU) nr. 283/2014 en Besluit nr. 541/2014/EU en tot intrekking van Verordening (EU, Euratom) nr. 966/20 (PB L 193 van 30.7.2018, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2018/1046/oj>).

² Verordening (EU) 2021/947 van het Europees Parlement en de Raad van 9 juni 2021 tot vaststelling van het instrument voor nabuurschapsbeleid, ontwikkeling en internationale samenwerking — Europa in de wereld, tot wijziging en intrekking van Besluit nr. 466/2014/EU van het Europees Parlement en de Raad en tot intrekking van Verordening (EU) 2017/1601 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (EG, Euratom) nr. 480/2009 van de Raad (PB L 209 van 14.6.2021, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2021/947/oj>).

Unie efficiënt te gebruiken en aldus optimaal gebruik te maken van de uit hoofde van de faciliteit beschikbare middelen van de Unie.

- (23 bis) *Aangezien faciliteiten instrumenten zijn om uitzonderlijke situaties het hoofd te bieden, moeten de financierings- en governanceregelingen ervan een volledige verantwoordingsplicht jegens en controleerbaarheid door de begrotingsautoriteit waarborgen.*
- (24) De uitvoering van de faciliteit voor de Westelijke Balkan moet worden geschraagd door een samenhangende, **duidelijke** en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en investeringsprioriteiten in elke begunstigde van de Westelijke Balkan (een hervormingsagenda), **in de vorm van meetbare mijlpalen en streefdoelen**, die een kader biedt voor het stimuleren van **inclusieve, duurzame**, sociaal-economische groei, duidelijk geformuleerd en afgestemd op de toetredingsvereisten van de Unie. De hervormingsagenda zal dienen als een overkoepelend kader om de doelstellingen van deze faciliteit te bereiken. **De hervormingsagenda moet worden samengesteld in nauw overleg met de relevante belanghebbenden, waaronder nationale parlementen, regionale en lokale vertegenwoordigende organen en autoriteiten, sociale partners en maatschappelijke organisaties en deskundigen door middel van overleg met redelijke termijnen en transparantie, en duidelijke follow-upprocedures voor ontvangen input. De hervormingsagenda moet worden voorgelegd aan het Europees Parlement.**
- (25) De uitbetaling van de steun van de Unie moet afhankelijk worden gesteld van **de afwezigheid van aanhoudende vertragingen**, de naleving van de **duidelijke en vooraf bepaalde** betalingsvoorwaarden en van meetbare vooruitgang **op het gebied van de bijbehorende mijlpalen en streefdoelen** bij de uitvoering van hervormingen die zijn vastgesteld in de hervormingsagenda's die door de Commissie zijn beoordeeld en formeel zijn goedgekeurd **op basis van interne richtsnoeren waarmee kan worden beoordeeld of naar behoren is voldaan aan de betalingsvoorwaarden**. De vrijmaking van middelen moet dienovereenkomstig worden gestructureerd en de doelstellingen van de faciliteit weerspiegelen.
- (26) De hervormingsagenda's moeten gerichte hervormingsmaatregelen en prioritaire investeringsgebieden bevatten, samen met betalingsvoorwaarden in de vorm van **meetbare**, kwalitatieve en kwantitatieve stappen, **alsmede de bijbehorende mijlpalen en streefdoelen die wijzen op** een bevredigende vooruitgang bij de uitvoering van of voltooiing van die maatregelen, en een indicatief tijdschema voor de uitvoering van die maatregelen. **De hervormingsagenda's moeten ook een vooraf vastgestelde indicatieve kostenraming van de hervormingen en investeringen bevatten.** Deze stappen moeten uiterlijk op 31 augustus 2027 worden gepland, hoewel de algehele voltooiing van de maatregelen waarop dergelijke stappen betrekking hebben, zich tot na 2027 kan uitstrekken, maar niet later dan 31 december 2028.
- (27) De hervormingsagenda's moeten tevens een toelichting bevatten op het systeem van de begunstigde om onregelmatigheden en **iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau, alsook iedere vorm van nepotisme of vriendjespolitiek**, fraude en belangenconflicten bij het gebruik van de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, en over de regelingen **om dubbele financiering van dezelfde uitgaven uit de faciliteit en uit andere Unieprogramma's en donoren te voorkomen, teneinde de integriteit en een optimaal gebruik van de toegewezen middelen te waarborgen. Na vrijmaking van de middelen is het doorlopende financiële toezicht aan de hand van de bestaande beheer- en**

controlesystemen in het kader van het IPA III-kader voldoende om dubbele financiering te voorkomen.

- (27 bis) *De hervormingsagenda's moeten een gedetailleerde toelichting bevatten over de wijze waarop zij bijdragen tot de rechtvaardige en digitale transitie in de regio en de wijze waarop de begunstigden de toepassing van het milieurecht en de milieunormen van de EU waarborgen, met name van het beginsel "geen ernstige afbreuk doen". De hervormingsagenda's moeten ook toelichten hoe bij de uitvoering ervan een zinvolle participatie en raadpleging van regionale en lokale overheden en maatschappelijke organisaties bij het ontwerp en de uitvoering van de hervormingsagenda's gewaarborgd worden. Zij moeten ook uiteenzetten hoe zij zullen bijdragen aan verbetering van de openbare toegang tot informatie, waaronder milieu-informatie, en de publieke participatie.*
- (28) De maatregelen in het kader van de hervormingsagenda's moeten ■ bijdragen tot de verbetering van een efficiënt systeem voor het beheer en de controle van de overheidsfinanciën, de bestrijding van *alle vormen van corruptie, alsook iedere vorm van nepotisme of vriendjespolitiek, witwassen, belastingontwijking en -ontduiking, fraude, georganiseerde misdaad en belangenconflicten*, en tot een doeltreffend systeem voor toezicht op staatssteun, gericht op het waarborgen van eerlijke voorwaarden voor alle ondernemingen. Dergelijke maatregelen moeten door de begunstigde worden uitgevoerd vóór een indicatieve datum die, naargelang van de maatregel, in het begin van de uitvoeringsfase van de faciliteit kan worden vastgesteld.
- (29) *De Commissie moet de hervormingsagenda's na ontvangst openbaar maken.* De Commissie moet de hervormingsagenda's beoordelen op basis van de in deze verordening uiteengezette lijst van *duidelijke en onpartijdige criteria, na raadpleging van het Europees Parlement over het ingediende plan.* Teneinde deze verordening *aan te vullen, moet de Commissie de bevoegdheid krijgen om een gedelegeerde handeling vast te stellen.* ■ De Commissie zal naar behoren rekening houden met Besluit 2010/427/EU van de Raad en de rol van de EDEO waar passend, en met name bij het toezicht op de vervulling van de basisvoorwaarden voor steun van de Unie.
- (30) De in deze verordening bedoelde *gedelegeerde handeling* moet tegelijkertijd een werkprogramma vormen in de zin van artikel 110, lid 2, van het Financieel Reglement met betrekking tot het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun uit hoofde van deze verordening.
- (31) Gezien de behoefte aan flexibiliteit bij de uitvoering van de faciliteit moet een begunstigde bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek kunnen indienen voor een wijziging van *de gedelegeerde handeling*, wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de desbetreffende betalingsvoorwaarden, vanwege objectieve omstandigheden, geheel of gedeeltelijk niet meer haalbaar is. Een begunstigde moet een met redenen omkleed verzoek tot wijziging van de hervormingsagenda kunnen indienen, onder meer door in voorkomend geval addenda voor te stellen.
- (32) De Commissie moet de wijziging van de *gedelegeerde handeling* kunnen *voorstellen*, met name om rekening te houden met een wijziging van de beschikbare bedragen.
- (33) In geval van herverdeling van steun in het kader van deze faciliteit, *op basis van duidelijke en onpartijdige criteria*, die zou leiden tot aanvullende steun aan een begunstigde, moet deze begunstigde een herziene hervormingsagenda met extra maatregelen indienen *bij de Commissie, die deze aan het Parlement doorstuurt.*

- (34) Met elke begunstigde moet een **kaderovereenkomst** worden gesloten om de beginselen van de financiële samenwerking tussen de Unie en de begunstigde vast te leggen en de nodige mechanismen te specificeren met betrekking tot controle, toezicht, monitoring, evaluatie, verslaglegging en audit van de financiering van de Unie in het kader van de faciliteit, regels inzake belastingen, rechten en heffingen en maatregelen om onregelmatigheden, fraude, **iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau, iedere vorm van nepotisme of vriendjespolitiek**, en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen, te onderzoeken en te corrigeren. Bijgevolg moet met elke begunstigde ook een leningsovereenkomst worden gesloten met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering in de vorm van leningen. **Zowel de kaderovereenkomst als de leningsovereenkomst wordt toegezonden aan het Europees Parlement.**
- (34 bis) **De kaderovereenkomst moet met inachtneming van de EU-beginselen inzake gegevensbescherming en de toepasselijke gegevensbeschermingsregels voorzien in de verplichting voor begunstigden om te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die financiering ontvangen voor de uitvoering de hervormingsagenda's, met inbegrip van informatie over uiteindelijke begunstigden.**
- (35) Financiële steun voor de hervormingsagenda's moet mogelijk zijn in de vorm van een lening. In het kader van de financieringsbehoeften van de Westelijke Balkan is het passend de financiële bijstand te organiseren uit hoofde van de gediversifieerde financieringsstrategie van artikel 220 bis van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, die daarin als één enkele financieringsmethode is vastgelegd en waarvan verwacht wordt dat zij zal zorgen voor een grotere liquiditeit van obligaties van de Unie en de uitgaven van de Unie aantrekkelijker en kostenefficiënter zal maken.
- (36) Het is passend de begunstigden leningen te verstrekken tegen zeer gunstige voorwaarden met een looptijd van ten hoogste 40 jaar en niet vóór 2034 met de aflossing van de hoofdsom te beginnen. Het is ook passend af te wijken van artikel 220, lid 4, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
- (37) Aangezien de financiële risico's die verbonden zijn aan de steun aan de begunstigden in de vorm van leningen uit hoofde van dit instrument vergelijkbaar zijn met de financiële risico's die verbonden zijn aan leningsverrichtingen in het kader van Verordening (EU) 2021/947, moet de voorziening voor de financiële verplichting uit hoofde van leningen in het kader van deze verordening worden gevormd tegen een percentage van 9 %, in overeenstemming met artikel 211 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, en moet de financiering van de voorziening worden gefinancierd uit het te besteden bedrag van 2 miljard EUR in het kader van deze faciliteit.
- (38) Om ervoor te zorgen dat het voorzieningspercentage toereikend blijft voor de financiële risico's, moet aan de Commissie de bevoegdheid worden overgedragen om overeenkomstig artikel 290 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie handelingen vast te stellen teneinde het voorzieningspercentage, naargelang het geval, te wijzigen. Het is van bijzonder belang dat de Commissie bij haar voorbereidende werkzaamheden zorgt voor passende raadpleging, onder meer op deskundigenniveau, **alsook van de relevante commissies van het Europees Parlement. Die** raadplegingen **moeten** worden uitgevoerd in overeenstemming met de beginselen

die in het Interinstitutioneel Akkoord over beter wetgeven van 13 april 2016¹ zijn vastgelegd. Met name om te zorgen voor **transparantie en** gelijke deelname aan de voorbereiding van gedelegeerde handelingen **ontvangen** het Europees Parlement en de Raad alle documenten **van de Commissie** op hetzelfde tijdstip als de deskundigen van de lidstaten, en hebben hun deskundigen systematisch toegang tot de vergaderingen van de deskundigengroepen van de Commissie die zich bezighouden met de voorbereiding van de gedelegeerde handelingen.

- (39) Om het hefboomeffect van de financiële steun van de Unie voor het aantrekken van aanvullende investeringen te maximaliseren en ervoor te zorgen dat de EU zeggenschap behoudt over de uitgaven, moeten de infrastructuurinvesteringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda's via het WBIF worden uitgevoerd. Individuele projecten of programma's mogen pas voor advies aan de operationele raad van het WBIF worden voorgelegd nadat de in de hervormingsagenda's vastgestelde relevante betalingsvoorwaarden zijn vervuld. Indien niet binnen een jaar aan de relevante betalingsvoorwaarden voor investeringen wordt voldaan, kan de Commissie de investeringsfinanciering in het kader van het WBIF onder de resterende begunstigden herverdelen.
- (40) Om ervoor te zorgen dat de begunstigden beschikken over startfinanciering voor de uitvoering van de eerste hervormingen, moet elke begunstigde toegang hebben tot 7 % van het totale bedrag dat in het kader van de financiële bijstand van deze faciliteit is voorzien in de vorm van voorfinanciering, mits er middelen beschikbaar zijn en de basisvoorwaarden voor de steun in het kader van de faciliteit in acht worden genomen.
- (41) Het is belangrijk om zowel flexibiliteit als programmeerbaarheid te waarborgen bij het verlenen van steun van de Unie aan de begunstigden van de Westelijke Balkan. Daartoe moeten middelen in het kader van de faciliteit worden vrijgegeven volgens een vast halfjaarlijks tijdschema, afhankelijk van de beschikbaarheid van financiering, op basis van een door de begunstigden ingediend verzoek om vrijgave van middelen en nadat de Commissie heeft geverifieerd dat op bevredigende wijze is voldaan aan zowel de algemene voorwaarden inzake macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie van en toezicht op de begroting als de desbetreffende betalingsvoorwaarden, **dat wil zeggen de tenuitvoerlegging van de desbetreffende maatregelen**. Indien aan een betalingsvoorwaarde niet is voldaan **of de desbetreffende maatregelen niet zijn uitgevoerd** overeenkomstig het indicatieve tijdschema dat is vastgesteld in het besluit tot goedkeuring van de hervormingsagenda, kan de Commissie de middelen die verband houden met die voorwaarde, geheel of gedeeltelijk inhouden. De uitbetaling van de overeenkomstige ingehouden middelen zou kunnen plaatsvinden tijdens de volgende termijn voor de vrijgave van middelen en tot twaalf maanden na de oorspronkelijke uiterste termijn die in het indicatieve tijdschema is vastgelegd, mits aan de voorwaarden is voldaan **of de desbetreffende maatregelen zijn uitgevoerd**. In het eerste jaar van uitvoering moet deze termijn worden verlengd tot 24 maanden na de eerste negatieve beoordeling.

(41 bis) Om een passend niveau van transparantie te waarborgen ter bescherming van de financiële belangen van de EU, geldt dat de eindontvanger van steun uit de faciliteit de natuurlijke persoon of entiteit is die feitelijk de EU-financiering ontvangt, oftewel de aannemer of onderaannemer in het geval van een openbare aanbesteding. Toezichthoudende, regulerende of beherende ministeries, agentschappen of organen

¹ PB L 123 van 12.5.2016, blz. 1.

mogen alleen als eindontvangers worden beschouwd wanneer zij zelf betrokken zijn bij de uitvoering en rechtstreekse uitoefening van het werk of de dienst en de daaraan verbonden kosten dragen.

- (42) In afwijking van artikel 116, leden 2 en 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 is het passend om de betalingstermijn voor bijdragen aan staatsbegrotingen vast te stellen vanaf de datum van de mededeling van het besluit waarmee de uitbetaling aan de begunstigde wordt goedgekeurd en om de betaling van verdragingsrente door de Commissie aan de begunstigde uit te sluiten.
- (43) In het kader van de beperkende maatregelen van de Unie die op grond van artikel 29 van het Verdrag betreffende de Europese Unie (VEU) en artikel 215, lid 2, van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie (VWEU) zijn vastgesteld, mogen direct noch indirect fondsen of economische middelen beschikbaar worden gesteld aan of ten behoeve van aangewezen rechtspersonen, entiteiten of organen, ***of aan partijen uit derde landen die het omzeilen van EU-sancties mogelijk maken.*** Dergelijke aangewezen entiteiten, en entiteiten die daarvan eigendom zijn of onder hun zeggenschap staan, kunnen bijgevolg geen steun uit de faciliteit ontvangen.
- (44) Overeenkomstig Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad¹ en de Verordeningen (EG, Euratom) nr. 2988/95², (Euratom, EG) nr. 2185/96³ en (EU) 2017/1939⁴ van de Raad moeten de financiële belangen van de Unie worden beschermd door middel van evenredige maatregelen, waaronder maatregelen die verband houden met preventie, opsporing, correctie en onderzoek van onregelmatigheden, fraude, ***iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau, iedere vorm van nepotisme of vriendjespolitiek,*** belangenconflict, dubbele financiering en met de terugvordering van verloren gegane, ten onrechte betaalde of onjuist bestede financiële middelen, ***en voor zover van toepassing, met administratieve sancties.***
- (45) Met name moet het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) overeenkomstig de Verordeningen (Euratom, EG) nr. 2185/96 en (EU, Euratom) nr. 883/2013 de bevoegdheid hebben om administratieve onderzoeken uit te voeren, met inbegrip van controles en verificaties ter plaatse, om vast te stellen of er ***tijdens de uitvoering van de***

¹ Verordening (EU, Euratom) nr. 883/2013 van het Europees Parlement en de Raad van 11 september 2013 betreffende onderzoeken door het Europees Bureau voor fraudebestrijding (OLAF) en tot intrekking van Verordening (EG) nr. 1073/1999 van het Europees Parlement en de Raad en Verordening (Euratom) nr. 1074/1999 van de Raad (PB L 248 van 18.9.2013, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2013/883/oj>).

² Verordening (EG, Euratom) nr. 2988/95 van de Raad van 18 december 1995 betreffende de bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen (PB L 312 van 23.12.1995, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1995/2988/oj>).

³ Verordening (Euratom, EG) nr. 2185/96 van de Raad van 11 november 1996 betreffende de controles en verificaties ter plaatse die door de Commissie worden uitgevoerd ter bescherming van de financiële belangen van de Europese Gemeenschappen tegen fraudes en andere onregelmatigheden (PB L 292 van 15.11.1996, blz. 2, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/1996/2185/oj>).

⁴ Verordening (EU) 2017/1939 van de Raad van 12 oktober 2017 betreffende nauwere samenwerking bij de instelling van het Europees Openbaar Ministerie ("EOM") (PB L 283 van 31.10.2017, blz. 1, ELI: <http://data.europa.eu/eli/reg/2017/1939/oj>).

steun sprake is geweest van fraude, corruptie of andere onwettige activiteiten waardoor de financiële belangen van de Unie worden geschaad.

- (45 bis)** *De Commissie moet ervoor zorgen dat de financiële belangen van de Unie in het kader van de faciliteit doeltreffend worden beschermd. Daartoe moet een onafhankelijk auditcomité worden ingesteld om de Commissie informatie te verstrekken over mogelijk wanbeheer van middelen en te waarborgen dat een betrouwbaarheidsverklaring wordt verkregen door middel van een onafhankelijke externe controle. Op het auditcomité moeten de rapportageverplichtingen aan het Europees Openbaar Ministerie (EOM), overeenkomstig artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2017/1939 van toepassing zijn. Deze informatie moet in voorkomend geval ter beschikking worden gesteld van OLAF en het EOM en, waar passend, van de autoriteiten van begunstigden van de Westelijke Balkan. De Commissie moet, met de hulp van delegaties van de Unie, bevoegd zijn controles uit te voeren op de wijze waarop begunstigden van de Westelijke Balkan de middelen gedurende de gehele levenscyclus van het project uitvoeren. De Commissie moet de beschikking krijgen over voldoende financiële en personele middelen om de audits en controles uit te voeren. Het auditcomité moet zorgen voor een regelmatige dialoog en samenwerking met de Europese Rekenkamer.*
- (46) Overeenkomstig artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 moeten de nodige rechten en toegang worden verleend aan de Commissie, OLAF, de Europese Rekenkamer en, indien van toepassing, het Europees Openbaar Ministerie (EOM), ook van derden die betrokken zijn bij de uitvoering van middelen van de Unie. ***Ook aan het Europees Parlement moeten de noodzakelijke rechten en toegang worden verleend. De landen van de Westelijke Balkan moeten ook gebruikmaken van het systeem voor vroegtijdige opsporing en uitsluiting en onregelmatigheden met betrekking tot het gebruik van de middelen aan de Commissie melden.***
- (47) De Commissie moet ervoor zorgen dat de financiële belangen van de Unie in het kader van de faciliteit doeltreffend worden beschermd. Tegelijkertijd kan de Commissie, gezien de jarenlange ervaring op het gebied van financiële bijstand die ook onder indirect beheer aan de begunstigden van de Westelijke Balkan is verleend, en rekening houdend met hun geleidelijke afstemming op de internecontrolenormen en -praktijken van de Unie, grotendeels vertrouwen op de werking van de nationale systemen voor interne controle en fraudepreventie. Met name moeten de Commissie en OLAF onverwijld in kennis worden gesteld van alle vermoedelijke gevallen van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die van invloed zijn op de uitvoering van middelen in het kader van de faciliteit, ***mede door nationale autoriteiten van lidstaten die beschikken over voldoende en betrouwbare gegevens uit geloofwaardige en officiële bronnen. De Commissie en OLAF moeten een evaluatie van die fraudepreventiesystemen uitvoeren en in geval van tekortkomingen aanbevelingen voor verbeteringen of correcties aan de begunstigden verstrekken overeenkomstig het EU-acquis. De Commissie moet daarnaast worden geïnformeerd over de uiteindelijke begunstigden van rechtspersonen die middelen uit de faciliteit ontvangen en een lijst publiceren van personen en rechtspersonen die een cumulatief bedrag van meer dan 50 000 EUR uit de faciliteit ontvangen.***
- (48) Voorts dienen de begunstigden onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan ***het***

auditcomité en de Commissie te melden en **hen** op de hoogte te houden van het verloop van de administratieve en gerechtelijke **procedures**. Teneinde de werkwijze aan te passen aan de goede praktijken in de lidstaten dienen dergelijke meldingen te worden verricht met door de Commissie ingestelde elektronische middelen die gebruikmaken van het beheerssysteem voor onregelmatigheden (Irregularity Management System, “IMS”).

- (48 bis) Om de vooruitgang naar het verwezenlijken van de doelstellingen van de faciliteit te meten, moeten de Commissie en de begunstigde een duidelijk verband aantonen tussen de aan de begunstigde ter beschikking gestelde bedragen aan niet-terugvorderbare financiële steun en leningen en de kosten die zijn gemaakt om de indicatoren te bereiken.**
- (49) Elke begunstigde moet een monitoringsysteem opzetten dat als input dient voor een halfjaarlijks verslag over de naleving van de betalingsvoorwaarden van zijn hervormingsagenda dat bij het halfjaarlijkse verzoek om vrijgave van middelen wordt gevoegd. Begunstigden moeten gegevens en informatie verzamelen en verstrekken om onregelmatigheden, fraude, **iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau, iedere vorm van nepotisme en vriendjespolitiek**, en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, in verband met de door de faciliteit ondersteunde maatregelen.
- (50) De Commissie moet voorzien in duidelijke toezichts- en **onpartijdige** evaluatiemechanismen om voor een effectieve verantwoordingsplicht en transparantie te zorgen bij de uitvoering van de begroting van de Unie, en om te zorgen voor een doeltreffende beoordeling van de vooruitgang inzake de doelstellingen van deze verordening.
- (51) De Commissie moet bij het Europees Parlement en het in deze verordening bedoelde comité jaarlijks verslag uitbrengen over de voortgang bij de uitvoering van de verordening en de faciliteit. **Het jaarlijks verslag moet een gedetailleerde beoordeling bevatten van de toegevoegde waarde en de additionaliteit van deze faciliteit, en van de synergieën en de complementariteit van de steun die in het kader van deze faciliteit en Verordening (EU) 2021/1529 wordt verstrekt, alsook een beschrijving van de regelingen en maatregelen van de Commissie om dubbele financiering te voorkomen met het oog op de bescherming van de Uniebegroting. Hierover moet een regelmatige dialoog worden gevoerd met het Europees Parlement en de betrokken commissies.**
- (51 bis) In het kader van de openbare verantwoordingsplicht moeten de regeringen van de begunstigten, met inbegrip van de betrokken ministers, de parlementen van de begunstigten regelmatig informeren over de uitvoering van de respectieve hervormingsagenda's. De tijdige verstrekking van alle relevante informatie aan de parlementen van de begunstigten, die ten minste om de drie maanden een interactieve interinstitutionele dialoog met de betrokken kabinetsleden mogelijk maakt, is essentieel om de transparantie te waarborgen. Deze informatie moet ten behoeve van het toezicht ook worden verstrekt tijdens de jaarlijkse goedkeuringsprocedure van de begroting van de begunstigten.**
- (52) De Commissie moet na voltooiing een evaluatie van de faciliteit uitvoeren **en de resultaten hiervan voorleggen aan de bevoegde commissies van het Europees Parlement.**
- (53) De begunstigten moeten vrije pluralistische media **steunen** die het begrip voor de

waarden van de Unie en de voordelen en verplichtingen van een mogelijk lidmaatschap van de Unie *versterken en bevorderen*, en tegelijkertijd desinformatie en *buitenlandse* informatiemani­pula­tie *en inmenging* aanpakken. Er *moet* worden gezorgd voor zichtbaarheid van de financiering van de Unie, *onder meer door middel van effectieve communicatiecampagnes van de Europese Commissie en de EU-delegaties ter plaatse waarmee de voordelen van de steun van de Unie aan de begunstigden duidelijk worden gemaakt*.

- (54) Aangezien de doelstellingen van deze verordening niet voldoende door de lidstaten kunnen worden verwezenlijkt, maar beter op EU-niveau kunnen worden verwezenlijkt, kan de EU, overeenkomstig het in artikel 5, VEU, neergelegde subsidiariteitsbeginsel, maatregelen nemen. Overeenkomstig het in hetzelfde artikel neergelegde evenredigheidsbeginsel gaat deze verordening niet verder dan nodig is om die doelstellingen te verwezenlijken.
- (55) █ Deze verordening moet in werking treden op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie,

HEBBEN DE VOLGENDE VERORDENING VASTGESTELD:

HOOFDSTUK I

Algemene bepalingen

Artikel 1 Voorwerp

1. Bij deze verordening wordt de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan (hierna “de faciliteit” genoemd) opgericht.
Zij stelt de doelstellingen van de faciliteit vast, de financiering ervan, de begroting voor de periode 2024-2027, de vormen van Uniefinanciering uit hoofde ervan en de regels voor het verlenen van die financiering.
2. De faciliteit vormt een *aanvulling op Verordening (EU) 2021/1529 om* bijstand te verlenen aan de partners van de Westelijke Balkan voor de uitvoering van *inclusieve en duurzame* sociaal-economische hervormingen en investeringen, *afgestemd op de waarden van de Unie*, ter uitvoering van hun respectieve hervormingsagenda’s, zoals uiteengezet in hoofdstuk III. *De faciliteit moet ook bijdragen aan de bestrijding van armoede en werkloosheid, en het scheppen van hoogwaardige werkgelegenheid*.

Artikel 2 Definities

Voor de toepassing van deze verordening wordt verstaan onder:

1. “Begunstigde”: Albanië, Bosnië en Herzegovina, Kosovo █, Montenegro, Noord-Macedonië en/of Servië.
2. “Uitbreidingspakket”: de jaarlijkse mededeling over het uitbreidingsbeleid van de EU en de bijbehorende werkdocumenten van de diensten van de Commissie.

3. “**Kaderovereenkomst**”: overeenkomst tussen de Commissie en de begunstigde waarin de beginselen voor de financiële samenwerking tussen de begunstigde en de Commissie uit hoofde van deze verordening worden vastgelegd. Deze regeling vormt een financieringsovereenkomst in de zin van artikel 114, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 met betrekking tot fondsen uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a).
 4. “Leningsovereenkomst”: een tussen de Commissie en de begunstigde gesloten regeling waarin de voorwaarden zijn vastgelegd die van toepassing zijn op de steun van de faciliteit.
 5. “Hervormingsagenda’s”: een uitgebreid pakket van een samenhangende, **op waarden van de Unie gebaseerde** en geprioriteerde reeks gerichte hervormingen en prioritaire investeringsgebieden van elke begunstigde, met inbegrip van betalingsvoorwaarden die wijzen op bevredigende vooruitgang bij de uitvoering van of voltooiing van die maatregelen, en een indicatief tijdschema voor de uitvoering van die maatregelen.
 6. “Maatregelen”: hervormingen en investeringen in het kader van de hervormingsagenda’s overeenkomstig hoofdstuk III.
 7. “Betalingsvoorwaarden”: voorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van waarneembare en meetbare kwalitatieve of kwantitatieve stappen die door de begunstigten moeten worden uitgevoerd, zoals uiteengezet in de hervormingsagenda’s overeenkomstig hoofdstuk III als voorwaarden voor de vrijgave van middelen.
 8. “Blendingverrichting”: een door de begroting van de Unie ondersteunde verrichting, waarbij niet-terugbetaalbare vormen van steun uit de begroting van de Unie worden gecombineerd met terugbetaalbare vormen van steun van instellingen voor ontwikkelingsfinanciering of andere openbare financiële instellingen, of van commerciële financiële instellingen en investeerders.
- 8 bis. “Eindontvanger”:** een aannemer, onderaannemer, bezoldigd extern deskundige of een persoon of entiteit die prijzen of middelen ontvangt uit hoofde van de faciliteit.
- 8 ter. “Geen ernstige afbreuk doen”:** het niet ondersteunen of uitvoeren van economische activiteiten die ernstig afbreuk doen aan milieudoelstellingen, in de zin van artikel 17 van Verordening (EU) 2020/852.

Artikel 3

Doelstellingen van de faciliteit

1. De algemene doelstellingen van de faciliteit bestaan erin:
 - a) de regionale economische integratie te versnellen **en evenwichtige regionale ontwikkeling te bevorderen door middel van de versterking van de sociale en territoriale cohesie** en de geleidelijke integratie met de eengemaakte markt van de Unie;
 - b) de sociaal-economische convergentie van de economieën van de begunstigten met de Unie te versnellen, **met inbegrip van het koolstofvrij maken van hun economieën en samenlevingen**;
 - c) **in overeenstemming met de algemene doelstelling van IPA III**, vaart te zetten achter de afstemming op de waarden, wetten, regels, normen, beleidsmaatregelen en praktijken van de Unie **door middel van de vaststelling**

en uitvoering van hervormingen met het oog op het toekomstig lidmaatschap van de Unie.

2. De specifieke doelstellingen van de faciliteit *bestaan* erin:

- a) de overgang van de begunstigden te versnellen naar duurzame, *klimaatneutrale* en inclusieve economieën die in staat zijn de concurrentiedruk van de eengemaakte markt van de Unie het hoofd te bieden, en naar een stabiel investeringsklimaat, *alsook strategische afhankelijkheden te verminderen*;
- b) de regionale economische integratie *op basis van de EU-regels en -normen* te stimuleren, met name door *concrete* vooruitgang te boeken bij de totstandbrenging van de gemeenschappelijke regionale markt, *zoals in 2020 werd afgesproken in het kader van het proces van Berlijn*;
- c) de economische integratie van de begunstigden in de interne markt van de Unie te stimuleren, *onder meer door lokale industrieën en veerkrachtige waardeketens in de Unie te bevorderen*;
- d) regionale economische integratie te ondersteunen, *sociale uitdagingen aan te pakken, sociale en territoriale cohesie te ondersteunen, in overeenstemming met de Europese pijler van sociale rechten*, en de integratie met de interne markt van de EU te verbeteren door middel van betere *en duurzame* connectiviteit in de regio, in overeenstemming met de trans-Europese netwerken;
- e) *de milieubescherming en biodiversiteit te versterken en de inclusieve en duurzame* groene transitie *naar klimaatneutraliteit te versnellen om deze uiterlijk in 2050 te bereiken, overeenkomstig de Overeenkomst van Parijs en de Green Deal*, in overeenstemming met de groene agenda 2020 voor de Westelijke Balkan waarbij alle economische sectoren worden betrokken, en in het bijzonder *de hernieuwbare energie-, en landbouwsectoren*, met inbegrip van de transitie naar een koolstofvrije, klimaatneutrale, klimaatbestendige en circulaire economie, *waarbij ervoor wordt gezorgd dat alle investeringen volledig worden afgestemd op en in overeenstemming zijn met het klimaatacquis van de Unie en het beginsel “geen ernstige afbreuk doen”*;
- f) de digitale transformatie *en digitale vaardigheden* te bevorderen als een stimulans voor duurzame ontwikkeling en inclusieve groei;
- g) innovatie, *onderzoek en samenwerking tussen academische instellingen en de industrie* te stimuleren ■ ter ondersteuning van de groene en de digitale transitie, *waarbij de nadruk wordt gelegd op lokale micro- kleine en middelgrote ondernemingen en start-ups*;
- h) een kwaliteitsvol beleid te stimuleren op het gebied van onderwijs, opleiding, omscholing en bijscholing *op alle niveaus, met bijzondere aandacht voor jongeren*, en werkgelegenheid, *in overeenstemming met de prioriteiten van de Unie voor toetreding, met inbegrip van prioriteiten om jeugdwerkloosheid aan te pakken, braindrain te voorkomen en kwetsbare gemeenschappen te ondersteunen*;
- i) de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces verder te versterken, met inbegrip van de rechtsstaat, de democratie, de eerbiediging van de mensenrechten, *met inbegrip van fundamentele arbeidsrechten, toegang tot gezondheidszorg* en fundamentele vrijheden *en de bestrijding van*

haatmisdrijven, door het versterken van democratische instellingen, waaronder op regionaal en lokaal niveau, het bevorderen van een onafhankelijke rechterlijke macht, een versterkte veiligheid, een betere bestrijding van fraude en iedere vorm van corruptie, waaronder corruptie op hoog niveau en oligarchische structuren, iedere vorm van nepotisme en vriendjespolitiek en belangenconflicten, georganiseerde criminaliteit, grensoverschrijdende criminaliteit, het witwassen van geld en terrorismefinanciering, belastingontduiking, belastingontwijking, agressieve belastingplanning en belastingfraude, de verspreiding van desinformatie en ondermijnende buitenlandse inmenging; het internationaal recht na te leven en te zorgen voor afstemming op het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie; mediavrijheid en -onafhankelijkheid, academische vrijheid en een gunstig klimaat voor het maatschappelijk middenveld te bevorderen; sociale dialoog te bevorderen en ervoor te zorgen dat de capaciteiten van belanghebbenden, met inbegrip van de sociale partners, worden versterkt; gendergelijkheid, gendermainstreaming en de empowerment van vrouwen en meisjes, non-discriminatie en verdraagzaamheid te bevorderen om de eerbiediging van de rechten van alle personen die tot minderheden behoren, te garanderen en te versterken, met inbegrip van etnische en religieuze minderheden, de lhbt-gemeenschap, en mensen die tot andere kwetsbare groepen behoren; inclusie van en toegankelijkheid voor personen met een handicap te vergroten;

- j) het openbaar bestuur doeltreffender te maken, *te zorgen voor toegang tot informatie, met inbegrip van milieu-informatie, publieke controle en de betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld bij besluitvormingsprocessen, en decentralisatie en lokale ontwikkeling te ondersteunen;* transparantie, verantwoordingsplicht, structurele hervormingen en goed bestuur op alle niveaus te ondersteunen, onder meer *wat betreft hun controle- en onderzoeksbevoegdheden betreffende de verdeling van en de toegang tot overheidsmiddelen, alsook ook wat betreft het beheer van overheidsmiddelen, overheidsopdrachten en staatssteun, en te zorgen voor een doeltreffende bescherming van klokkenluiders; lokale capaciteiten op te bouwen en te investeren in administratief personeel bij de begunstigden en de detachering van deskundigen bij nationale instellingen die verantwoordelijk zijn voor de uitvoering van de faciliteit bij de begunstigden aan te moedigen;* initiatieven en instanties te ondersteunen die betrokken zijn bij de ondersteuning en handhaving van internationale gerechtigheid voor begunstigden in de Westelijke Balkan;
- j bis) regionale en grensoverschrijdende samenwerking, goede nabuurschapsbetrekkingen, verzoeningsprocessen en interpersoonlijk contact te versterken.*

Artikel 4

Algemene beginselen

- 1. *Het uitbreidingsbeleidskader dat de Europese Raad en de Raad hebben vastgesteld, de overeenkomsten die juridisch bindende betrekkingen met begunstigden tot stand brengen, alsmede resoluties van het Europees Parlement, mededelingen van de Commissie en gezamenlijke mededelingen van de Commissie en de hoge*

vertegenwoordiger van de Unie voor buitenlandse zaken en veiligheidsbeleid, vormen het algemene beleidskader voor de tenuitvoerlegging van deze verordening. De Commissie zorgt voor samenhang tussen de steun uit hoofde van deze verordening en het uitbreidingsbeleidskader.

1. De samenwerking in het kader van de faciliteit wordt **op behoeften** gebaseerd, en bevordert de beginselen inzake doeltreffende ontwikkeling, in alle samenwerkingsvormen, te weten eigen verantwoordelijkheid van de begunstigden voor de ontwikkelingsprioriteiten, focus op **duidelijke voorwaarden en tastbare resultaten**, inclusieve partnerschappen **met lokale en regionale overheden, sociale partners, maatschappelijke organisaties en vrijwilligersorganisaties en goede nabuurschapsbetrekkingen**, transparantie en wederzijdse verantwoordingsplicht. De samenwerking is gebaseerd op doeltreffende en efficiënte toewijzing en toepassing van middelen.
 2. De steun in het kader van de faciliteit vormt een aanvulling op de in het kader van andere programma's en instrumenten van de Unie verstrekte steun. Activiteiten die in aanmerking komen voor financiering uit hoofde van deze verordening kunnen steun ontvangen uit andere programma's en instrumenten van de Unie, mits die steun niet dezelfde kosten dekt **en er passend toezicht en passende begrotingscontroles zijn. De Commissie zorgt voor complementariteit en synergieën tussen de faciliteit en andere programma's van de Unie, teneinde overlapping van bijstand en financiering te voorkomen. Er is geen overlapping tussen bijstand uit hoofde van deze verordening en Verordening (EU) 2021/1529.**
 3. Om de complementariteit en de doeltreffendheid van hun optreden te bevorderen, werken de Commissie en de lidstaten samen en vermijden zij **overlapping** tussen de steun uit hoofde van deze verordening en andere steun van de Unie, de lidstaten, derde landen, multilaterale en regionale organisaties en entiteiten, zoals internationale organisaties en betrokken internationale financiële instellingen, agentschappen en donoren buiten de Unie, overeenkomstig de beginselen voor de versterking van de operationele coördinatie op het gebied van externe steun, onder meer via verbeterde coördinatie met de lidstaten op lokaal niveau.
- 3 bis. De verlening van macrofinanciële bijstand valt niet binnen het toepassingsgebied van deze verordening.**
4. De activiteiten in het kader van de faciliteit **voldoen aan de sociale, klimaat- en milieunormen van de Unie**, mainstreamen klimaatmitigatie en klimaatadaptatie, biodiversiteit, de bescherming van het milieu **en de instandhouding van ecosystemen, normen voor dierenwelzijn met inbegrip van, in voorkomend geval, milieueffectbeoordelingen, met volledige eerbiediging van de mensenrechten, sociale en arbeidsrechten**, democratie, gendergelijkheid **en duurzaam waterbeheer, en** ondersteunen, waar relevant, rampenrisicovermindering en vooruitgang bij het bereiken van de doelstellingen voor duurzame ontwikkeling, waarbij geïntegreerde maatregelen worden bevorderd die nevenvoordelen kunnen opleveren en waarmee meerdere doelstellingen op coherente wijze kunnen worden bereikt. Gestrande activa moeten worden vermeden en de activiteiten **zijn verenigbaar** met het beginsel dat geen **ernstige** schade mag worden berokkend en dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten, evenals met de mainstreaming van duurzaamheid die ten grondslag ligt aan de Europese Green Deal.

5. De begunstigden en de Commissie zien erop toe dat **gendergelijkheid** , gendermainstreaming en de integratie van een genderperspectief worden meegenomen en bevorderd tijdens de hele duur van de voorbereiding van de hervormingsagenda's en de uitvoering van de faciliteit. Begunstigden en de Commissie nemen passende maatregelen om discriminatie op grond van geslacht, ras of etnische afstamming, godsdienst of overtuiging, handicap, leeftijd of seksuele geaardheid te bestrijden. De Commissie zal verslag uitbrengen over deze maatregelen in het kader van haar periodieke verslagen over genderactieplannen.
6. De faciliteit ondersteunt geen activiteiten of maatregelen die onverenigbaar zijn met de nationale energie- en klimaatplannen van de begunstigden, hun nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs, en de ambitie om **uiterlijk** in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken of die investeringen in fossiele brandstoffen bevorderen, of die aanzienlijke negatieve gevolgen hebben voor het milieu, het klimaat **of de biodiversiteit**.
- 6 bis. In overeenstemming met het EU-partnerschapsbeginsel en de EU-gedragscode inzake partnerschap zorgt de Commissie ervoor dat relevante belanghebbenden, met inbegrip van de nationale parlementen van de begunstigden, lokale en regionale overheden, sociale partners en maatschappelijke organisaties, terdege en op eerlijke wijze worden geraadpleegd en tijdige toegang hebben tot relevante informatie, zodat zij op zinvolle wijze kunnen deelnemen aan de vormgeving van de opzet en uitvoering van uit hoofde van deze faciliteit voor financiering in aanmerking komende activiteiten en aan de daarmee verband houdende processen voor monitoring, controle en evaluatie. Deze betrokkenheid moet een afspiegeling vormen van het pluralisme in de samenlevingen in de Westelijke Balkan.**
7. De Commissie draagt in overleg met de lidstaten en de begunstigden **zorg voor** de verwezenlijking van de inspanningen van de Unie voor grotere transparantie en verantwoording bij de verstrekking van steun, **door middel van** de uitvoering en versterking van **robuuste** internecontrolesystemen en fraudebestrijdingsbeleid, en het **verplicht beschikbaar** maken, **via één enkel webportaal**, van informatie over het volume en de toewijzing van de steun **op het niveau van de eindontvanger, met inbegrip van een lijst van personen en rechtspersonen die een cumulatief bedrag van meer dan 50 000 EUR ontvangen**, waarbij zij ervoor zorgt dat gegevens **actueel** en vergelijkbaar zijn en gemakkelijk kunnen worden ingezien, gedeeld en gepubliceerd.
- 7 bis. Om de efficiëntie van het financieringsinstrument te waarborgen, kunnen de lidstaten regelmatig en gezamenlijk overleg plegen met de begunstigden om bijstand te verlenen bij het opstellen van programma's.**

Artikel 5

Basisvoorwaarden voor steun van de Unie

1. Een basisvoorwaarde voor de steun uit hoofde van de faciliteit is dat de begunstigden doeltreffende democratische mechanismen **verbeteren**, in stand houden en eerbiedigen, waaronder een **functionerend** parlementair meerpartijstelsel, **vrije en pluralistische media beschermen en desinformatie en buitenlandse informatiemaniplatie en inmenging bestrijden** en de rechtsstaat beschermen, **mede in het licht van bedreigingen**

voor de *financiële belangen van de Unie* en de *bescherming en* inachtneming van alle mensenrechten garanderen, met inbegrip van de rechten van personen die tot *alle minderheden en gemeenschappen* behoren.

Een andere basisvoorwaarde is aanpassing aan het gemeenschappelijk buitenlands en veiligheidsbeleid van de Unie, met inbegrip van de vaststelling van beperkende maatregelen tegen Rusland, en aan de EU-visumplicht voor derde landen.

Een andere basisvoorwaarde is dat Servië en Kosovo zich aantoonbaar — *met duidelijk meetbare vorderingen en tastbare resultaten* — constructief inzetten voor de normalisering van hun betrekkingen *met het oog op* de volledige *uitvoering van* al hun respectieve verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst over het pad naar normalisering en de uitvoeringsbijlage daarbij, alsook uit alle eerdere dialoogovereenkomsten, en onderhandelingen aangaan over de brede overeenkomst inzake normalisering van de betrekkingen.

2. De Commissie monitort de vervulling van de in lid 1 vermelde basisvoorwaarde voordat in het kader van de faciliteit betalingen, *ook in de vorm van voorfinanciering*, aan de begunstigden worden verricht en gedurende de gehele duur van de steun die in het kader van de faciliteit wordt verleend, waarbij naar behoren rekening wordt gehouden met het laatste *verslag over de rechtsstaat*, het uitbreidingspakket *en de relevante resoluties van het Europees Parlement*. *De Commissie houdt bij dit proces ook rekening met de relevante aanbevelingen van internationale organen, zoals het ODIHR van de OVSE, de Raad van Europa en zijn Commissie van Venetië*. De Commissie kan *op basis van duidelijke en onpartijdige criteria* een besluit vaststellen waarin wordt geconcludeerd dat aan sommige van deze basisvoorwaarden niet is voldaan, en *in dergelijke gevallen wordt* de in artikel 21 bedoelde vrijgave van middelen opgeschort, ongeacht of aan de in artikel 16, lid 3, bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan. *De Commissie schort na raadpleging van het Europees Parlement en de Raad de vrijgave van middelen op in geval van een aanhoudend gebrek aan vooruitgang, ernstige tekortkomingen of achteruitgang op het gebied van de rechtsstaat en fundamentele hervormingen. De Commissie ontwikkelt en publiceert duidelijke richtsnoeren betreffende de voorwaarden voor vrijgave van middelen. De beoordeling van de Commissie wordt gelijktijdig aan het Europees Parlement en de Raad toegezonden. Begunstigden kunnen de kans krijgen om tekortkomingen te verhelpen om aan de basisvoorwaarden te voldoen, zodat de Commissie na een positieve beoordeling de middelen kan vrijgeven.*

HOOFDSTUK II

Financiering en uitvoering

Artikel 6 Begroting

1. De middelen die op grond van de leden 2 en 3 via de faciliteit ter beschikking moeten worden gesteld, bedragen voor de periode 2024-2027 niet meer dan 6 000 000 000 EUR.

2. De financiële middelen voor de uitvoering van de faciliteit bedragen 2 000 000 000 EUR voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027, waarvan:
 - a) 98,5 % in de vorm van niet-terugbetaalbare financiële steun aan de begunstigden voor de uitvoering van de hervormingsagenda's;
 - b) 1,5 % voor uitgaven overeenkomstig lid 6.

3. De financiële steun in de vorm van een lening is beschikbaar voor een bedrag van maximaal 4 000 000 000 EUR voor de periode van 1 januari 2024 tot en met 31 december 2027. Dat bedrag maakt geen deel uit van het bedrag van de garantie voor extern optreden in de zin van artikel 31, lid 4, van Verordening (EU) 2021/947.

De begrotingsnomenclatuur van de faciliteit wordt gestructureerd volgens de specifieke doelstellingen ervan, met het oog op volledige transparantie en verantwoordingsplicht jegens de begrotingsautoriteit.

De bedragen worden jaarlijks door de begrotingsautoriteit beschikbaar gesteld. De nomenclatuur van de hervormings- en groeifaciliteit voor de Westelijke Balkan bestaat uit aanvullende begrotingsposten die overeenkomen met elk van de begunstigden uit hoofde van deze verordening.

4. De Commissie stelt het initiële indicatieve bedrag van de voor elke begunstigde beschikbare financiering vast, overeenkomstig de in bijlage I beschreven methode, in de overeenkomstige ***gedelegeerde handeling*** als bedoeld in artikel 15, berekend op basis van de meest recente beschikbare gegevens op de dag van inwerkingtreding van deze verordening overeenkomstig artikel 29. De indicatieve bedragen kunnen tijdens de uitvoering veranderen overeenkomstig de beginselen van artikel 21.
5. Overeenkomstig artikel 19 bedraagt het bedrag van de middelen die beschikbaar worden gesteld in het kader van het investeringskader voor de Westelijke Balkan (WBIF) als bedoeld in artikel 12 van Verordening (EU) 2021/1529¹, ten minste 50 % van het totale bedrag als bedoeld in lid 1. Die bijdrage omvat het volledige bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun als bedoeld in lid 2, punt a), van dit artikel, na aftrek van het bedrag van de voorziening.
6. De in lid 2, punt b), bedoelde middelen kunnen worden gebruikt voor technische en administratieve bijstand bij de uitvoering van de faciliteit, zoals ***lokale capaciteitsopbouw, detachering van deskundigen bij de verantwoordelijke nationale instanties van de begunstigden, effectbeoordelingen***, voorbereidende activiteiten en activiteiten op het gebied van monitoring, controle, audit en evaluatie, die nodig zijn voor het beheer van de faciliteit en de verwezenlijking van de doelstellingen ervan, met name voor studies, vergaderingen van deskundigen, opleidingen, overleg met de autoriteiten van de begunstigden, conferenties, raadpleging van belanghebbenden, ***waaronder lokale en regionale overheden en maatschappelijke organisaties***, informatie- en communicatiemaatregelen, waaronder inclusieve bewustmakingsacties, en institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij ***strikt*** verband houden met de doelstellingen van deze verordening, uitgaven in verband met IT-netwerken voor informatieverwerking en -uitwisseling, institutionele

¹ Verordening (EU) 2021/1529 van het Europees Parlement en de Raad van 15 september 2021 tot vaststelling van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III) (PB L 330 van 20.9.2021).

informatietechnologie-instrumenten alsmede alle overige uitgaven bij de centrale diensten en in de delegaties van de Unie voor de administratieve en coördinerende ondersteuning van de faciliteit. Tot slot kunnen uitgaven ook de kosten van andere ondersteunende activiteiten **ten behoeve van transparantie** zoals kwaliteitscontrole en monitoring van projecten of programma's ter plaatse alsmede de kosten van collegiale advisering en van deskundigen voor de evaluatie en de uitvoering van hervormingen en investeringen omvatten. **Indien middelen voor controledoelinden worden gebruikt, worden belangenconflicten tussen de entiteit die de controle uitvoert en andere activiteiten van die entiteit in het kader van de faciliteit, zoals advies of administratieve en coördinatieondersteuning, kwaliteitscontrole en monitoring van projecten, openbaar gemaakt en voorkomen.**

Artikel 7

Uitvoering en vormen van Uniefinanciering

1. De faciliteit wordt uitgevoerd in overeenstemming met Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, hetzij in direct beheer, hetzij in indirect beheer met een van de entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, eerste alinea, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
2. Financiering door de Unie kan worden verstrekt in een van de vormen die zijn vastgelegd in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, met name financiële bijstand, subsidies, aanbestedingen en blendingverrichtingen.
3. Afhankelijk van de vereiste operationele en financiële capaciteit kan de entiteit waaraan de uitvoering van blendingverrichtingen is toevertrouwd, de Europese Investeringsbank Groep zijn **■**, een multilaterale **Europese** financiële instelling, zoals de Europese Bank voor Wederopbouw en Ontwikkeling, of een bilaterale Europese financiële instelling, zoals een ontwikkelingsbank **of de Wereldbankgroep. ■**

Waar mogelijk kunnen niet-Europese multilaterale financiële instellingen aan de faciliteit deelnemen via gezamenlijke verrichtingen met Europese financiële instellingen.

Lidstaten, derde landen, internationale organisaties, internationale financiële instellingen of andere bronnen kunnen aanvullende financiële bijdragen leveren, onder meer voor de uitvoering van blendingverrichtingen in het kader van de faciliteit. Dergelijke bijdragen vormen externe bestemmingsontvangsten in de zin van artikel 21, lid 2, punt a), ii), punt d) en punt e), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.

Artikel 8

Subsidiabiliteitsregels inzake personen en entiteiten, de oorsprong van leveringen en materialen en beperking in het kader van de faciliteit

1. Deelname aan procedures voor de gunning van aanbestedingen of de toekenning van subsidies voor krachtens de faciliteit gefinancierde acties staat open voor internationale en regionale organisaties en voor alle natuurlijke personen die onderdaan zijn van, en voor rechtspersonen die daadwerkelijk gevestigd zijn in:
 - a) de lidstaten, de begunstigden, partijen bij de Overeenkomst betreffende de Europese Economische Ruimte en landen die vallen onder bijlage I bij Verordening (EU) 2021/947 en bijlage I bij Verordening (EU) 2021/1529;

- b) landen *die begunstigen een steunniveau bieden dat vergelijkbaar is met het niveau dat geboden wordt door de Unie, waarbij rekening wordt gehouden met de omvang van hun economie, en* ten aanzien waarvan de Commissie wederzijdse toegang tot externe steun in de begunstigen heeft vastgesteld *in overeenstemming met het beleid inzake de strategische autonomie van de Unie.*
2. De in lid 1, punt b), bedoelde wederzijdse toegang kan voor een beperkte periode van ten minste één jaar worden toegekend telkens wanneer een land bevestigt dat entiteiten van de Unie en entiteiten uit landen die in het kader van de faciliteit in aanmerking komen, op gelijke voorwaarden in aanmerking komen.
- De Commissie beslist over de wederzijdse toegang na raadpleging van de desbetreffende begunstigde.
3. Alle in het kader van deze faciliteit gefinancierde en aangekochte leveringen en materialen zijn afkomstig uit de in lid 1, punten a) en b), bedoelde landen, tenzij de leveringen en materialen niet onder redelijke voorwaarden in een van die landen kunnen worden verkregen. *In dat geval zijn de aanbestedingen in overeenstemming met de toepasselijke regelgeving van de Unie inzake passende zorgvuldigheid in toeleveringsketens.* Daarnaast zijn de regels inzake beperkingen in lid 6 van toepassing.
4. De subsidiabiliteitsregels van dit artikel zijn niet van toepassing op en leiden niet tot nationaliteitsbeperkingen voor natuurlijke personen die bij een in aanmerking komende contractant of, in voorkomend geval, subcontractant in dienst zijn of anderszins door deze wettig zijn aangeworven, behalve wanneer de nationaliteitsbeperkingen gebaseerd zijn op de in lid 6 bedoelde regels.
5. Op acties die gezamenlijk worden medegefinancierd door een entiteit, of uitgevoerd in direct of indirect beheer met entiteiten als bedoeld in artikel 62, lid 1, punt c), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, zijn tevens de regels voor die entiteiten van toepassing. Dit doet geen afbreuk aan de krachtens lid 6 vastgestelde beperkingen, die naar behoren tot uiting moeten komen in de met die entiteiten gesloten overeenkomsten.
6. De in de leden 1 en 3 beschreven regels inzake subsidiabiliteit en de oorsprong van leveringen en materialen, en de lid 4 beschreven nationaliteitsregels kunnen in de volgende gevallen worden beperkt wat betreft de nationaliteit, geografische ligging of aard van de aan de gunningsprocedures deelnemende rechtspersonen, en tevens wat betreft de geografische oorsprong van leveringen en materialen:
- a) wanneer dergelijke beperkingen vereist zijn vanwege de specifieke aard en/of doelstellingen van de activiteit of specifieke gunningsprocedure en/of wanneer deze beperkingen noodzakelijk zijn voor de doeltreffende uitvoering van de actie;
- b) wanneer de actie of specifieke gunningsprocedure gevolgen heeft voor de veiligheid of de openbare orde, met name wat betreft strategische activa en belangen van de Unie, haar lidstaten, of een van de begunstigen, met inbegrip van de veiligheid, veerkracht en bescherming van de integriteit van digitale infrastructuur (inclusief 5G-netwerkinfrastructuur), communicatie- en informatiesystemen en gerelateerde toeleveringsketens, *en wanneer de actie of gunningsprocedure niet in overeenstemming is met de strategie voor*

economische veiligheid, na goedkeuring vooraf van het auditcomité.

7. Inschrijvers, aanvragers en gegadigden uit niet in aanmerking komende landen kunnen **uitsluitend** worden aanvaard in gevallen waarin **aantoonbaar** sprake is van urgentie of niet-beschikbaarheid van diensten op de markt van de betrokken landen of gebieden, of in andere **gegronde en** naar behoren gemotiveerde gevallen waarin de toepassing van de subsidiabiliteitsregels de uitvoering van een actie onmogelijk of uiterst moeilijk zou maken. **Over deze gevallen wordt volledige transparantie betracht.**
- 7 bis. **De Commissie stelt door middel van jaarlijkse audits en controles vast dat het systeem voor openbare aanbestedingen en het toezicht op staatssteun naar behoren werken. De Commissie dient een jaarlijks verslag over de werking van deze controles bij de begunstigen in bij het Europees Parlement en de Raad.**
- 7 ter. **Indien de Commissie de openbare aanbestedingen en het toezicht op staatssteun gunstig beoordeelt, heeft de beoordeling haar weerslag op de uitbetaling van de middelen uit het instrument voor pretoetredingssteun.**

Artikel 9
Kaderovereenkomst

1. De Commissie sluit met elke begunstigde een **kaderovereenkomst** voor de uitvoering van de faciliteit waarin **specifieke regelingen** zijn vastgelegd **voor het beheer van, de controle en het toezicht op en de monitoring, evaluatie, rapportage en audit van middelen in het kader van de faciliteit, alsook voor het voorkomen, opsporen, onderzoeken en corrigeren van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten. De kaderovereenkomst wordt voorafgegaan door een openbare raadpleging en een positieve beoordeling van het nationale parlement in kwestie.**
- 1 bis. **Er worden monitoringcomités opgericht die zijn geïnspireerd op de Europese gedragscode inzake partnerschappen waarbij de beste praktijken worden gevolgd voor het opstellen van oproepen tot het indienen van voorstellen en voortgangsverslagen, en de monitoring en evaluatie van projecten, maatregelen en activiteiten.**
2. De **kaderovereenkomst** wordt aangevuld met leningsovereenkomsten overeenkomstig artikel 17, met specifieke bepalingen voor het beheer en de uitvoering van financiering die in de vorm van leningen is verstrekt. **Kaderovereenkomsten, met inbegrip van eventuele gerelateerde documentatie, worden gelijktijdig en onverwijld aan het Europees Parlement en de Raad toegezonden en worden openbaar gemaakt.**
3. Financiering, **met inbegrip van voorfinanciering**, wordt pas aan de begunstigen toegekend **nadat de Commissie heeft geoordeeld dat is voldaan aan de voorwaarden van artikel 5, en** nadat de respectieve **kaderovereenkomsten** en de toepasselijke leningsovereenkomsten in werking zijn getreden.
4. De **kaderovereenkomst** en de leningsovereenkomsten die met elk van de begunstigen zijn gesloten, en de overeenkomsten die zijn ondertekend met personen of entiteiten die middelen van de Unie ontvangen, waarborgen dat de verplichtingen van artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 zijn vervuld.
5. In de **kaderovereenkomst** worden de noodzakelijke gedetailleerde bepalingen vastgesteld betreffende:

- a) de toezegging van de begunstigde om **doorslaggevende** vooruitgang te boeken in de richting van **een solide juridisch kader voor de bestrijding van fraude, en om efficiëntere en doeltreffendere controlesystemen op te zetten, met inbegrip van passende mechanismen en maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, alsook corrupte praktijken, nepotisme, vriendjespolitiek en een buitensporige regionale of sectorale concentratie bij de toewijzing of het gebruik van middelen te vermijden, te melden en tegen te gaan**, en om de strijd tegen het witwassen van geld, **georganiseerde criminaliteit, het misbruik van overheidsmiddelen**, de financiering van terrorisme, belastingontwijking, belastingfraude of belastingontduiking **en andere illegale activiteiten die gevolgen hebben voor de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen**, op te voeren;
- b) de regels voor de vrijgave, inhouding, vermindering en herverdeling van middelen overeenkomstig artikel 21;
- c) de activiteiten in verband met beheer, controle, supervisie en toezicht op en evaluatie, verslaglegging en audit uit hoofde van de faciliteit, alsmede met systeemonderzoeken, fraudebestrijdingsmaatregelen en samenwerking;
- d) de regels inzake verslaglegging aan de Commissie over de vraag of en hoe aan de in artikel 12 bedoelde betalingsvoorwaarden is voldaan, **onder andere door het onderzoeken van de verwezenlijking van aan hervormingen en investeringen gekoppelde mijlpalen en streefdoelen toe te staan**;
- e) de regels inzake belastingen, rechten en heffingen overeenkomstig artikel 27, leden 9 en 10, van Verordening (EU) 2021/947;
- e bis) de erkenning van de verantwoordelijkheden van het auditcomité als bedoeld in artikel XX en de modaliteiten voor samenwerking van de begunstigten met het auditcomité;**
- f) de maatregelen om onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten te voorkomen, op te sporen, te onderzoeken en te corrigeren en de verplichting om **het auditcomité, de Commissie, de Rekenkamer en OLAF en, in voorkomend geval, het EOM**, onverwijld in kennis te stellen van vermoedelijke of feitelijke gevallen van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten **en andere illegale activiteiten die gevolgen hebben voor de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen**, en de follow-up ervan, **ook wanneer die betrekking hebben op de entiteit die het fonds uitvoert in het kader van de leningsovereenkomst**;
- g) de in de artikelen 22 en 23 bedoelde verplichtingen, met inbegrip van nauwkeurige regels en een tijdschema voor het verzamelen van gegevens door de begunstigde en toegang voor de Commissie, OLAF, **de Europese Rekenkamer, en, in voorkomend geval, het EOM, ook wanneer die betrekking hebben op de entiteit die het fonds uitvoert in het kader van de leningsovereenkomst**;
- g bis) het verlenen aan de door het auditcomité benoemde onafhankelijke externe auditor van een vergelijkbaar niveau van toegang tot informatie en bevoegdheden voor het uitvoeren van controles ter plaatse als waarvan sprake is bij de Commissie en de Rekenkamer; de landen van de Westelijke**

Balkan maken ook gebruik van het systeem voor vroegtijdige opsporing en melden onregelmatigheden met betrekking tot het gebruik van de middelen aan de Commissie;

- h) een procedure om ervoor te zorgen dat de uitbetalingsverzoeken voor de leningsteun binnen het beschikbare bedrag van de lening vallen, rekening houdend met artikel 6, lid 3;
- i) het recht van de Commissie om de steun uit hoofde van de faciliteit evenredig te verminderen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit, terug te vorderen of om een vervroegde terugbetaling van de lening te vragen in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit de ***kaderovereenkomst***;
- j) de regels en modaliteiten voor de begunstigten om verslag uit te brengen met het oog op de monitoring van de uitvoering van de faciliteit en de verwezenlijking van de in artikel 3 opgenomen doelstellingen te beoordelen.

Artikel 10

Overdrachten, jaarlijkse tranches, vastleggingskredieten

1. In afwijking van artikel 12, lid 4, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 worden ongebruikte vastleggings- en betalingskredieten in het kader van de faciliteit automatisch overgedragen en kunnen zij worden vastgelegd respectievelijk gebruikt tot en met 31 december van het volgende begrotingsjaar. Het overgedragen bedrag wordt in het volgende begrotingsjaar als eerste gebruikt.
2. De Commissie ***dient bij*** het Europees Parlement en de Raad ***informatie in over*** overgedragen vastleggingskredieten, ***met inbegrip van de bijbehorende bedragen***, overeenkomstig artikel 12, lid 6, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
3. In afwijking van artikel 15 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 over de wederopvoering van kredieten worden vastleggingskredieten die overeenkomen met het bedrag van vrijmakingen die zijn verricht wegens gehele of gedeeltelijke niet-uitvoering van een actie in het kader van de faciliteit, wederopgevoerd ten gunste van het oorspronkelijke begrotingsonderdeel.
4. Vastleggingen in de begroting voor acties waarvan de uitvoering zich over meer dan één begrotingsjaar uitstrekt, kunnen over verschillende jaren in jaarlijkse tranches worden opgedeeld, in overeenstemming met artikel 112, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.

HOOFDSTUK III

Hervormingsagenda's

Artikel 11

Indiening van hervormingsagenda's

1. Om steun in het kader van de faciliteit te ontvangen, dient elke begunstigde bij de Commissie een hervormingsagenda in voor de looptijd van de faciliteit, die voortbouwt op het deel structurele hervormingen van het meest recente economische hervormingsprogramma en de bijbehorende gezamenlijke beleidsrichtsnoeren die tijdens de economische en financiële dialoog in mei 2023 zijn overeengekomen, in voorkomend geval zijn nationale groeistrategie, de herziene uitbreidingsmethode, het meest recente uitbreidingspakket en het economisch en investeringsplan voor de Westelijke Balkan.
2. De hervormingsagenda's **bieden een overkoepelend kader voor de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen, waarin de hervormingen worden** beschreven die de begunstigde moet doorvoeren, alsook de investeringsgebieden, met het oog op de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen. De hervormingsagenda's omvatten maatregelen voor de uitvoering van hervormingen **en investeringen** door middel van een alomvattend en samenhangend pakket. Op het gebied van de fundamentele beginselen, waaronder de rechtsstaat, de bestrijding van corruptie, **inclusief corruptie op hoog niveau**, de grondrechten en de vrijheid van meningsuiting, weerspiegelen de hervormingsagenda's de beoordelingen in het meest recente uitbreidingspakket **en het verslag over de rechtsstaat, evenals de verslagen van relevante internationale instellingen, waaronder de OVSE/ODIHR en de Commissie van Venetië, en de relevante verslagen en resoluties van het Europees Parlement. De hervormingsagenda's bevatten een raming van de financiële bedragen die in het kader van de faciliteit nodig zijn voor de uitvoering van de hervormingen en investeringen ter verwezenlijking van de in artikel 3 bedoelde algemene en specifieke doelstellingen.**
3. **In de hervormingsagenda's worden specifieke streefdoelen en mijlpalen voor elk prioritair gebied vastgesteld, zoals energie-efficiëntie, de toepassing van hernieuwbare energie, de ontwikkeling van digitale infrastructuur, de hervorming van de rechtspraak en maatregelen tegen corruptie. Die streefdoelen zijn specifiek, meetbaar, haalbaar, relevant en tijdgebonden, maken doeltreffende monitoring en evaluatie van de voortgang mogelijk en zijn** in overeenstemming met het meest recente macro-economische en budgettaire beleidskader dat in het kader van de economische en financiële dialoog met de EU aan de Commissie is voorgelegd.
4. De hervormingsagenda's zijn in overeenstemming met en ondersteunen de hervormingsprioriteiten die zijn vastgesteld in het kader van het toetredingstraject van de begunstigde, en andere relevante documenten, zoals de stabilisatie- en associatieovereenkomst, het nationale energie- en klimaatplan, de nationaal bepaalde bijdrage in het kader van de Overeenkomst van Parijs en de ambitie om **uiterlijk** in 2050 klimaatneutraliteit te bereiken.
5. In de hervormingsagenda's worden de algemene beginselen van artikel 4 in acht genomen.
6. De Commissie verzoekt de begunstigden om binnen drie maanden na de inwerkingtreding van deze verordening hun respectieve hervormingsagenda's in te dienen. **De nationale economische hervormingsprogramma's en de jaarlijkse voortgangsverslagen van de Commissie dienen hierbij als uitgangspunt. De Commissie stuurt het Europees Parlement en de Raad de hervormingsagenda's toe**

zodra die beschikbaar zijn.

7. In geval van een herverdeling van de steun in het kader van de faciliteit waarbij een begunstigde aanvullende steun ontvangt, verzoekt de Commissie de begunstigde om binnen drie maanden een herziene hervormingsagenda voor de resterende looptijd van de faciliteit in te dienen. ***De Commissie stelt het Europees Parlement en de Raad in kennis voordat zij een besluit neemt over de herverdeling van financiële steun en de begunstigden verzoekt een herziene hervormingsagenda in te dienen.***

Artikel 12

Beginselen voor financiering in het kader van de hervormingsagenda's

1. De faciliteit stimuleert de uitvoering van de hervormingsagenda van elke begunstigde door betalingsvoorwaarden te stellen bij de vrijgave van middelen. Deze betalingsvoorwaarden gelden voor middelen uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt a), en artikel 6, lid 3, en nemen de vorm aan van ***meetbare***, kwalitatieve of kwantitatieve stappen, ***en zijn gekoppeld aan het halen van concrete mijlpalen en streefdoelen.*** Deze stappen weerspiegelen de vooruitgang op het gebied van specifieke sociaal-economische hervormingen, met inbegrip van fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces, ***de waarden van de Unie***, de rechtsstaat, ***de rechtspraak en de grondrechten***, die verband houden met de verwezenlijking van de verschillende doelstellingen van de faciliteit, zoals uiteengezet in artikel 3, in overeenstemming met het meest recente uitbreidingspakket ***en het verslag over de rechtsstaat.***

De naleving van de betalingsvoorwaarden leidt tot volledige of gedeeltelijke vrijgave van de middelen, afhankelijk van de mate waarin de betalingsvoorwaarden zijn voltooid, ***en van de mate waarin is voldaan aan de in artikel 5, lid 1, bedoelde voorwaarden.***

2. Met betrekking tot financiering die via het in artikel 19 bedoelde fonds wordt uitgevoerd, vormt de vervulling van de in lid 1 bedoelde betalingsvoorwaarden een voorlopige validering. De middelen worden betaald na ontvangst van een betalingsverzoek van de fondsbeheerders van het in het kader van het WBIF opgerichte gemeenschappelijke fonds voor het ontvangen van donorbijdragen.

Met de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen worden geen activiteiten of maatregelen ondersteund die de integriteit of het institutionele kader van een begunstigde in het gedrang kunnen brengen, in overeenstemming met zijn grondwettelijke orde en relevante internationale verbintenissen.

3. Macrofinanciële stabiliteit, goed beheer van de overheidsfinanciën, transparantie en toezicht op de begroting zijn algemene voorwaarden voor betalingen waaraan moet worden voldaan om middelen vrij te geven.

Artikel 13

Inhoud van de hervormingsagenda's

1. De hervormingsagenda's bevatten met name de volgende elementen, die deugdelijk gemotiveerd en onderbouwd worden:
 - a) maatregelen die een ***op behoeften gebaseerde***, coherente, alomvattende en voldoende evenwichtige respons op de in artikel 3 genoemde doelstellingen vormen, ***in de vorm van meetbare mijlpalen en streefdoelen***, met inbegrip van

structurele hervormingen, investeringen en maatregelen om ervoor te zorgen dat in voorkomend geval aan de basisvoorwaarden wordt voldaan;

- a bis) maatregelen in verband met de rechtspraak, de bestrijding van corruptie, fraude en georganiseerde misdaad, die vallen onder onderhandelingshoofdstukken 23 en 24, het beheer van overheidsfinanciën en interne controle, die onder onderhandelingshoofdstuk 32 vallen, alsmede de controle op staatssteun, die onder onderhandelingshoofdstuk 8 vallen;*
- b) een toelichting op de samenhang van de maatregelen met de *in artikel 4 bedoelde algemene* beginselen, *en met de vereisten*, strategieën, plannen en programma's zoals bedoeld in *de artikelen 4 en 11*;
- c) een toelichting op de mate waarin de maatregelen naar verwachting zullen bijdragen aan **■** :
- i) de versterking van democratische instellingen, goed bestuur, het openbaar bestuur en capaciteitsopbouw, mediavrijheid en het maatschappelijk middenveld;*
 - ii) internationale gerechtigheid, goede nabuurschapsbetrekkingen en verzoening;*
 - iii) decentralisatie en lokale ontwikkeling;*
 - iv) klimaat-, biodiversiteits- en milieudoelstellingen, met name door convergentie met de klimaat- en milieunormen van de Unie en verenigbaarheid met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen";*
 - v) sociale cohesie, met inbegrip van vooruitgang in de richting van de sociale en economische normen van de Unie, de vermindering van ongelijkheid en de bevordering van gelijkheid en inclusie van kwetsbare groepen;*
 - vi) de digitale transformatie, innovatie, onderwijs, opleiding en werkgelegenheid;*
 - vii) gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes, waaronder de bescherming en bevordering van de rechten van vrouwen en meisjes in overeenstemming met de genderactieplannen van de EU en relevante conclusies van de Raad en internationale verdragen;*
 - viii) non-discriminatie, verdraagzaamheid en de eerbiediging van de rechten van alle personen die tot een minderheid behoren, met inbegrip van etnische en religieuze minderheden en de lhbt-gemeenschap;*
 - ix) het waarborgen van de bescherming van klokkenluiders;*
- d) voor de hervormingen en investeringen: een *juridisch bindend* indicatief *en meetbaar* tijdschema *met een kostenraming vooraf* en de beoogde betalingsvoorwaarden voor de vrijgave van middelen in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen, *in de vorm van concrete streefdoelen en mijlpalen*, die uiterlijk op 31 augustus 2027 moeten worden uitgevoerd;
- e) de regelingen voor de doeltreffende monitoring, verslaglegging en evaluatie van de hervormingsagenda door de begunstigde, *met gebruikmaking van de methodes uit de richtsnoeren voor betere regelgeving*, met inbegrip van *de voorgestelde meetbare kwantitatieve en kwalitatieve stappen* en de in lid 2

bedoelde relevante indicatoren;

f) een toelichting op het systeem *en de geplande maatregelen* van de begunstigde om onregelmatigheden, fraude, corruptie, *corruptie op hoog niveau*, belangenconflicten, *georganiseerde misdaad en het witwassen van geld* doeltreffend te voorkomen, op te sporen en te corrigeren en de regels inzake toezicht op staatssteun te handhaven, *alsmede de voorgestelde maatregelen om de bestaande tekortkomingen in de eerste jaren van uitvoering van de hervormingsagenda aan te pakken*;

f bis) voor de voorbereiding en, indien beschikbaar, de uitvoering van de hervormingsagenda's: een samenvatting van het raadplegingsproces, dat is uitgevoerd in overeenstemming met het nationale rechtskader van belanghebbenden, waaronder de nationale parlementen, lokale en regionale vertegenwoordigende organen en autoriteiten, de sociale partners en maatschappelijke organisaties, en de wijze waarop de inbreng van die belanghebbenden tot uiting komt in de hervormingsagenda's;

f ter) de regelingen ter voorkoming van dubbele financiering uit de faciliteit en andere programma's of door donoren van de Unie, met name steun uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1529;

f quater) informatie over de huidige en geplande bijdragen van andere donoren;

f quinquies) een toelichting op de wijze waarop de begunstigden zorgen voor een passend niveau van bescherming van de financiële belangen van de Unie door normen te hanteren die vergelijkbaar zijn met de normen als voorzien in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 en andere daarmee verband houdende Uniewetgeving;

f sexies) bepalingen ter bevordering van transparantie en verantwoording door middel van goede openbare toegang tot informatie die verband houdt met de verdeling van middelen uit de faciliteit;

g) eventueel andere ter zake doende informatie.

I
2 bis. *De hervormingsagenda's zijn resultaatgericht en bevatten indicatoren voor het beoordelen van de vorderingen bij de verwezenlijking van de in artikel 3 bedoelde algemene en specifieke doelstellingen. Die indicatoren worden gebaseerd op internationaal overeengekomen indicatoren en reeds beschikbare indicatoren in verband met het beleid van de begunstigden. De indicatoren zijn ook zoveel mogelijk in overeenstemming met de belangrijkste prestatie-indicatoren die zijn opgenomen in het resultatenkader van het instrument voor pretoetredingssteun (IPA III), in het kader voor de meting van de resultaten van het EFDO+ en in het WBIF. De indicatoren hebben mede betrekking op raadpleging en transparantie. De indicatoren zijn specifiek, meetbaar, haalbaar, relevant en tijdgebonden. Elke indicator voorziet in kwantitatieve en kwalitatieve drempels om te kunnen vaststellen of er aan de betalingsvoorwaarden is voldaan.*

2 ter. *De Commissie is bevoegd gedelegeerde handelingen tot aanvulling van deze verordening vast te stellen om de gemeenschappelijke indicatoren te bepalen die moeten worden gebruikt voor voortgangsverslagen en voor de monitoring en*

evaluatie van de faciliteit, teneinde bij te dragen tot de verwezenlijking van de algemene en specifieke doelstellingen.

Artikel 14

Beoordeling door de Commissie van de hervormingsagenda's

1. De Commissie beoordeelt onverwijld de relevantie, volledigheid en geschiktheid van de hervormingsagenda van elke begunstigde of, indien van toepassing, van elke wijziging van die agenda. Bij het uitvoeren van die beoordeling werkt de Commissie nauw samen met de desbetreffende begunstigde en kan zij opmerkingen maken of aanvullende informatie inwinnen, ***of de begunstigde verzoeken zijn hervormingsagenda te herzien of aan te passen.***
2. Bij de beoordeling van de hervormingsagenda's houdt de Commissie rekening met de relevante beschikbare analytische informatie over de begunstigde, de in artikel 13 bedoelde motivering en door de begunstigde verstrekte elementen, alsmede met alle andere relevante informatie, zoals met name de in artikel 11 vermelde informatie.
3. Bij haar beoordeling houdt de Commissie in het bijzonder rekening met de volgende criteria:
 - a) of de hervormingsagenda een ***op behoeften gebaseerde***, relevante, alomvattende, coherente en voldoende evenwichtige reactie vormt op de in artikel 3 genoemde doelstellingen;
a bis) of de hervormingsagenda en de bijbehorende maatregelen overeenstemmen met de beginselen, strategieën, plannen en programma's zoals bedoeld in de artikelen 4 en 11;
 - b) of de hervormingsagenda naar verwachting sneller vooruitgang zal boeken bij het overbruggen van de sociaal-economische kloof tussen de begunstigden en de Unie, waardoor hun economische, sociale en ecologische ontwikkeling wordt bevorderd, de convergentie naar de normen van de Unie wordt ondersteund, ***ongelijkheden worden verminderd en de sociale cohesie wordt versterkt;***
 - c) of mag worden verwacht dat de hervormingsagenda de transitie van de begunstigden naar duurzame, klimaatneutrale, klimaatbestendige en inclusieve economieën zal versnellen door de regionale connectiviteit te verbeteren, vooruitgang te boeken bij de gelijktijdige groene en digitale transitie, met inbegrip van biodiversiteit, ***strategische afhankelijkheid te verminderen, en onderzoek en innovatie, onderwijs, opleiding, werkgelegenheid en vaardigheden en de arbeidsmarkt in ruimere zin te stimuleren, met speciale nadruk op jongeren;***
c bis) of de maatregelen in de hervormingsagenda verenigbaar zijn met het beginsel "geen ernstige afbreuk doen" en het beginsel dat niemand aan zijn lot mag worden overgelaten;
c ter) of de hervormingsagenda naar verwachting zal bijdragen tot de bevordering van:
 - i) ***democratische instellingen, goed bestuur, het openbaar bestuur en capaciteitsopbouw, mediavrijheid en het maatschappelijk middenveld;***

ii) internationale gerechtigheid, goede nabuurschapsbetrekkingen en verzoening;

iii) decentralisatie en lokale ontwikkeling;

iv) gendergelijkheid en de versterking van de positie van vrouwen en meisjes;

v) non-discriminatie, verdraagzaamheid en de eerbiediging van de rechten van alle personen die tot een minderheid behoren, met inbegrip van etnische en religieuze minderheden en de lhbt-gemeenschap;

vi) de bescherming van klokkenluiders;

- d) of mag worden verwacht dat de hervormingsagenda de fundamentele aspecten van het uitbreidingsproces als omschreven in artikel 3, lid 2, punt i), verder zal versterken;
- e) of de hervormingsagenda *voldoet aan de desbetreffende* basisvoorwaarden en betalingsvoorwaarden;
- f) of de door de begunstigde voorgestelde betalingsvoorwaarden adequaat en ambitieus zijn, in overeenstemming zijn met de beoordeling van het meest recente uitbreidingspakket, en voldoende betekenisvol en duidelijk zijn om de overeenkomstige vrijgave van middelen mogelijk te maken indien zij worden nageleefd, en of de voorgestelde verslagleggingsindicatoren adequaat en toereikend zijn om toezicht te houden op en verslag uit te brengen over de vooruitgang die is geboekt bij de verwezenlijking van de algemene doelstellingen;
- g) of mag worden verwacht dat de door de begunstigde voorgestelde regelingen doeltreffend onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten, *georganiseerde misdaad en het witwassen van geld* zullen voorkomen, opsporen en corrigeren *en dat strafbare feiten met betrekking tot* de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen *doeltreffend zullen worden onderzocht en vervolgd*, en dubbele financiering uit de faciliteit en andere programma's van de Unie, *met name steun verleend uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1259*, alsook door andere donoren zullen voorkomen;

g bis) of van de door de begunstigten voorgestelde regelingen wordt verwacht dat ze een passend niveau van bescherming van de financiële belangen van de Unie waarborgen door vergelijkbare normen te hanteren zoals bepaald in Verordening (EU, Euratom) 2018/1046;

g ter) of in de hervormingsagenda de inbreng van relevante belanghebbenden, waaronder nationale parlementen, lokale en regionale representatieve organen en autoriteiten, de sociale partners en maatschappelijke organisaties, daadwerkelijk tot uiting komt.

4. Voor de beoordeling van de door de begunstigten ingediende hervormingsagenda's kan de Commissie worden bijgestaan door *onafhankelijke* deskundigen.

4 bis. De Commissie verzoekt de begunstigten hun hervormingsagenda te herzien of te wijzigen om rekening te houden met de potentiële risico's indien het resultaat van haar beoordeling aantoont dat niet is voldaan aan alle of een deel van de criteria van artikel 14, lid 3. Deze herziening zou worden afgestemd op het goedkeuringsproces voor de grensoverschrijdende programma's waaraan de

begunstigden deelnemen.

Artikel 15

Gedelegeerde handeling inzake aanvullende bepalingen

1. In **het** geval van een positieve beoordeling van de door de begunstigde ingediende hervormingsagenda overeenkomstig artikel 14, of, in voorkomend geval, van de overeenkomstig artikel 16, ingediende wijziging ervan, **is de Commissie bevoegd overeenkomstig artikel 26 een gedelegeerde handeling vast te stellen om deze verordening aan te vullen met bepalingen betreffende de in de leden 2 en 3 van dit artikel bedoelde aangelegenheden.**
2. In **de gedelegeerde handeling** worden de door de begunstigde uit te voeren noodzakelijke hervormingen **beschreven, worden** de te ondersteunen **specifieke** investeringsgebieden **in kaart gebracht** en de **voorwaarden waaronder betalingen worden uitgevoerd uit hoofde van** de hervormingsagenda vastgesteld, met inbegrip van het indicatieve tijdschema, **en de mijlpalen en streefcijfers die vereist zijn voor de uitbetaling van de bedragen als bedoeld in artikel 6, lid 1, punt a), en lid 2. Deze gedelegeerde handeling dient als een cruciaal instrument om de acties van de begunstigde in goede banen te leiden voor de verwezenlijking van de afgesproken doelstellingen en het waarborgen van verantwoording en vooruitgang in het hervormingsproces.**
3. In **de gedelegeerde handeling** wordt ook het volgende vastgesteld:
 - a) het indicatieve bedrag van de totale middelen waarover de begunstigde beschikt, en de geplande tranches die zullen worden vrijgegeven, met inbegrip van voorfinanciering, gestructureerd overeenkomstig artikel 13, zodra de begunstigde op bevredigende wijze aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden heeft voldaan in de vorm van kwalitatieve en kwantitatieve stappen die zijn vastgesteld met betrekking tot de uitvoering van de hervormingsagenda;
 - b) de verdeling per tranche van de financiering tussen steun via leningen en niet-terugbetaalbare steun;
 - c) de termijn waarbinnen de laatste betalingsvoorwaarden voor de hervormingen moeten zijn vervuld;
 - d) de regelingen en het tijdschema voor de monitoring, verslaglegging en uitvoering van de hervormingsagenda, **in het bijzonder de betrokkenheid van de nationale parlementen van de begunstigten en andere belanghebbenden**, in voorkomend geval met inbegrip van de maatregelen die nodig zijn om aan artikel 24 te voldoen;
 - e) de in artikel 13, lid 2, bedoelde indicatoren voor de beoordeling van de vooruitgang bij de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde algemene en specifieke doelstellingen;

e bis) de beoordeling door de Commissie van de in artikel 5 bedoelde voorwaarden;
e ter) de regelingen voor gedeeltelijke betalingen, met een nauwkeurige vermelding van het aandeel van elke relevante betalingsvoorwaarde in elke tranche die volgens planning zal worden vrijgegeven;

*e quater) de wijze waarop het ongedaan maken van maatregelen of het niet-
vervullen van voorwaarden na voltooiing van de faciliteit wordt beoordeeld;*

*e quinques) de verplichting voor de begunstigde om een voor de rekenplichtige
van de Commissie aanvaardbare financiële garantie te stellen ten belope van
5 % van de financiële middelen van de hervormingsagenda, die op verzoek
van de Commissie afdwingbaar is wanneer zij van oordeel is dat de
begunstigde na afloop van de uitvoeringsperiode van de faciliteit ten minste
één maatregel in de hervormingsagenda ongedaan heeft gemaakt.*

Artikel 16

Wijzigingen van de hervormingsagenda's

1. Wanneer de hervormingsagenda, met inbegrip van de relevante betalingsvoorwaarden, door objectieve omstandigheden geheel of gedeeltelijk niet langer door de begunstigde kan worden verwezenlijkt, kan de begunstigde een gewijzigde hervormingsagenda voorstellen. In dat geval kan de begunstigde bij de Commissie een met redenen omkleed verzoek indienen om **de** in artikel 15, lid 1, bedoelde **gedelegeerde handeling** te wijzigen.
2. De Commissie kan, **na het Europees Parlement en de Raad hiervan in kennis te hebben gesteld, de gedelegeerde handeling** wijzigen, met name om rekening te houden met een wijziging van de beschikbare bedragen overeenkomstig de beginselen van artikel 21.
3. Indien de Commissie van mening is dat de door de begunstigde aangevoerde redenen een wijziging van de hervormingsagenda rechtvaardigen, beoordeelt de Commissie de gewijzigde agenda overeenkomstig artikel 14 en kan zij **de** in artikel 15, lid 1, bedoelde **gedelegeerde handeling** onverwijld wijzigen.
4. In een wijziging kan de Commissie termijnen voor de betalingsvoorwaarden tot 2028 aanvaarden. Dit laat de in artikel 21, lid 8, vastgestelde uiterste termijn onverlet.

Artikel 17

Leningsovereenkomst, opgenomen en verstrekte leningen

1. Voor de financiering van de steun uit hoofde van de faciliteit in de vorm van leningen wordt de Commissie gemachtigd om, namens de Unie, de nodige financiële middelen op de kapitaalmarkten of bij financiële instellingen te lenen overeenkomstig artikel 220 bis van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046.
2. In afwijking van artikel 220, lid 4, van het Financieel Reglement kunnen de uitbetalingen van de lening namens de begunstigde via het WBIF worden uitgevoerd. Terugggevorderde bedragen worden overgemaakt aan de begunstigde.
3. De Commissie sluit een leningsovereenkomst met de begunstigde. In de leningsovereenkomst worden het maximale bedrag van de lening, de beschikbaarheidsperiode en de gedetailleerde voorwaarden van de steun in het kader van de faciliteit in de vorm van leningen vastgesteld. De leningen hebben een looptijd van ten hoogste 40 jaar vanaf de ondertekening van de leningsovereenkomst. Naast en in afwijking van artikel 220, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 bevat de leningsovereenkomst het bedrag van de voorfinanciering en de regels voor de verrekening van de voorfinanciering. **De Commissie stuurt de**

volgende elementen gelijktijdig door aan het Europees Parlement en de Raad:

- a) het bedrag van de lening in euro;*
- b) de gemiddelde looptijd van de lening;*
- c) de prijsbepalingsformule en de beschikbaarheidsperiode van de lening;*
- d) het maximale aantal termijnen en een duidelijk en gedetailleerd aflossingsschema.*

Met betrekking tot bedragen van de lening die via het WBIF ten uitvoer worden gelegd, moet de leningsovereenkomst ook:

- a) bepalen dat de begunstigde de Commissie onherroepelijk en onvoorwaardelijk machtigt om uitbetalingen te verrichten aan de entiteit die het fonds uitvoert op verzoek van die entiteit, en dat de Commissie wordt ontslagen van haar betalingsverplichtingen jegens de begunstigde door de betaling aan die entiteit te verrichten;
- b) voorzien in de verplichting van de begunstigde om de uitvoeringskosten en eventuele vergoedingen voor de uitvoering van het fonds te dragen overeenkomstig de voorwaarden die zijn overeengekomen tussen de Commissie en de entiteit die het fonds uitvoert.

3 bis. *De leningsovereenkomst wordt gelijktijdig aan het Europees Parlement en de Raad toegezonden.*

Artikel 18 Voorzieningen

1. Overeenkomstig artikel 211, lid 1, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 wordt een voorziening voor de leningen uit hoofde van deze verordening gevormd tegen een percentage van 9 % bij de beschikbaarstelling van middelen die onder artikel 6, lid 3, van deze verordening vallen. De voorziening wordt gevormd uit de in artikel 6, lid 2, punt a), bedoelde middelen.

De vastleggingen in de begroting voor de voorziening worden uiterlijk op 31 december 2027 gedaan. In afwijking van artikel 211, lid 2, laatste zin, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 wordt de voorziening geleidelijk betaald en volledig opgebouwd uiterlijk wanneer de leningen volledig zijn uitbetaald.

2. De voorziening wordt betaald aan het gemeenschappelijk voorzieningsfonds **door middel van een specifieke begrotingslijn**. De voorziening kan ook leningen voor macrofinanciële bijstand dekken overeenkomstig artikel 31, lid 5, van Verordening (EU) 2021/947. Het voorzieningspercentage wordt ten minste **één keer per** jaar na de inwerkingtreding van deze verordening herzien.
3. De Commissie is bevoegd om overeenkomstig artikel 26 een gedelegeerde handeling vast te stellen om het voorzieningspercentage te wijzigen met inachtneming van de criteria van artikel 211, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046. **De Commissie stelt het Europees Parlement en de Raad in kennis van het resultaat van deze herziening.**

Artikel 19

Uitvoering van investeringsprojecten en -programma's in het kader van het investeringskader voor de Westelijke Balkan

1. Om te profiteren van het hefboomeffect van financiële steun van de EU om aanvullende investeringen aan te trekken, worden infrastructuurinvesteringen ter ondersteuning van de hervormingsagenda's uitgevoerd via het WBIF.
2. In *de* in artikel 15 bedoelde **gedelegeerde handeling** wordt het bedrag aan middelen vastgesteld dat beschikbaar moet worden gesteld voor gebruik in het kader van het WBIF.
3. Na de vaststelling van het in artikel 21, lid 3, bedoelde besluit legt de Commissie de desbetreffende voorstellen voor investeringsprojecten of -programma's ter advies voor aan de operationele raad van het WBIF als bedoeld in artikel 35, lid 8, van Verordening (EU) 2021/947.
4. Ten minste 37 % van de niet-terugbetaalbare financiële steun die via het WBIF wordt verstrekt, is in overeenstemming met de klimaatdoelstellingen, **zoals berekend overeenkomstig bijlage VI bij Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad¹**.
5. Financiering in het kader van de faciliteit uit de in artikel 6, lid 2, punt a), bedoelde financiële middelen wordt, na aftrek van het bedrag van de voorziening, uitgevoerd in indirect beheer, rekening houdend met een reeks investeringen in voorbereiding, en wordt geleidelijk verstrekt door middel van bijdragen aan het gezamenlijke fonds dat in het kader van het WBIF is opgericht om de donorbijdragen te ontvangen.
6. Deze financiering wordt niet beschikbaar gesteld voor door het gemeenschappelijk fonds ondersteunde investeringen voordat het in artikel 21, lid 3, bedoelde besluit is vastgesteld.
7. Financiering in het kader van de faciliteit uit de in artikel 6, lid 5, bedoelde leningen wordt beschikbaar gesteld via het WBIF in het kader van de leningsovereenkomst tussen de Commissie en de begunstigen overeenkomstig artikel 17, lid 2. Voor alle leningsovereenkomsten worden per jaar maximaal twaalf uitbetalingsverzoeken bij de Commissie ingediend door de fondsbeheerders van het gemeenschappelijke fonds als bedoeld in artikel 12, lid 2. Investeringsprojecten en -programma's kunnen steun ontvangen uit twee in lid 1 bedoelde financieringsbronnen en uit andere programma's en instrumenten van de Unie, op voorwaarde dat die steun uit verschillende bronnen, programma's en instrumenten in additionaleiteit voorziet en niet dezelfde kosten dekt. **Voor elk investeringsproject of -programma verstrekt de Commissie de operationele raad van het WBIF een gedetailleerde beoordeling van de toegevoegde waarde en additionaliteit, synergieën en complementariteit met andere programma's van de Unie, met name de steun uit hoofde van Verordening (EU) 2021/1529, alsook van de regelingen die zijn getroffen om dubbele bijstand en dubbele financiering te voorkomen.**

Artikel 20

¹ **Verordening (EU) 2021/241 van het Europees Parlement en de Raad van 12 februari 2021 tot instelling van de herstel- en veerkrachtfaciliteit (PB L 057 van 18.2.2021, blz. 17).**

Voorfinanciering

1. Na de indiening van de hervormingsagenda bij de Commissie kan de begunstigde verzoeken om de vrijgave van een voorfinanciering van maximaal 7 % van het totale bedrag dat in het kader van deze faciliteit overeenkomstig artikel 6, lid 4, is voorzien.

Er wordt geen voorfinanciering beschikbaar gesteld in het geval van tekortkomingen in het controlesysteem van de begunstigden die worden aangepakt met specifieke maatregelen in de hervormingsagenda als beschreven in artikel 13, lid 1, punt f).

2. De Commissie kan de gevraagde voorfinanciering vrijgeven na de vaststelling van haar in artikel 15 bedoelde ***gedelegeerde handeling*** en de inwerkingtreding van de ***kaderovereenkomst*** en van de leningsovereenkomst. De middelen worden vrijgegeven overeenkomstig artikel 21, lid 3, eerste zin, en met inachtneming van de basisvoorwaarden van artikel 5, ***hetgeen door de Commissie specifiek wordt beoordeeld alvorens de gedelegeerde handeling vast te stellen.***
3. De Commissie stelt het tijdschema vast voor de uitbetaling van de voorfinanciering, die in een of meer tranches kan worden uitbetaald.

Artikel 21

Beoordeling van de naleving van betalingsvoorwaarden, inhouding, verlaging en herverdeling van middelen, regels inzake betalingen

1. Tweemaal per jaar dient de begunstigde een naar behoren gemotiveerd verzoek tot vrijgave van middelen in met betrekking tot vervulde betalingsvoorwaarden die samenhangen met de kwantitatieve en kwalitatieve stappen.
2. De Commissie ***ontwikkelt in samenwerking met het Europees Parlement en de Raad richtsnoeren om te beoordelen*** of de begunstigde op bevredigende wijze heeft voldaan aan de betalingsvoorwaarden die zijn uiteengezet in ***de*** in artikel 15, lid 1, bedoelde ***gedelegeerde handeling*** van de Commissie ***op basis van de door de begunstigde verstrekte informatie en, indien beschikbaar, alle relevante gegevens die zijn ingediend door de autoriteiten van de lidstaten, OLAF en de Europese Rekenkamer.*** De bevredigende uitvoering van deze betalingsvoorwaarden veronderstelt dat maatregelen met betrekking tot deze hervormingen waarvoor de begunstigde bevredigende uitvoering had bereikt in voorgaande besluiten, niet door de begunstigde zijn teruggedraaid. De Commissie kan zich laten bijstaan door deskundigen.
3. Wanneer de Commissie een positieve beoordeling afgeeft over het feit dat aan alle toepasselijke voorwaarden is voldaan, stelt zij onverwijld een besluit vast waarbij toestemming wordt verleend voor de vrijgave van middelen die met deze voorwaarden overeenstemmen. ***De Commissie deelt haar beoordeling met het Europees Parlement en de Raad en raadpleegt hen alvorens een besluit te nemen.*** In dat besluit wordt, overeenkomstig de in artikel 6, lid 4, vastgestelde opsplitsing, het bedrag vastgesteld van de middelen die beschikbaar moeten worden gesteld als financiële bijstand, die rechtstreeks aan de nationale begroting wordt uitgekeerd, en het bedrag dat via het WBIF ter beschikking moet worden gesteld. Wat deze bedragen betreft, vormt het besluit de in artikel 12 bedoelde voorwaarde voor het bedrag aan middelen dat ter beschikking moet worden gesteld als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begroting gaat, en de in artikel 12 bedoelde

voorlopige validering voor het bedrag dat via het WBIF ter beschikking moet worden gesteld.

4. Wanneer de Commissie een negatieve beoordeling afgeeft van de naleving van de voorwaarden volgens het indicatieve tijdschema, wordt de vrijgave van de middelen die met deze voorwaarden overeenstemmen, opgeschort. ***De Commissie deelt haar beoordeling met het Europees Parlement en de Raad alvorens een besluit te nemen.*** De ingehouden bedragen kunnen pas worden vrijgegeven nadat de begunstigde, als onderdeel van een volgend verzoek voor vrijgave van middelen, naar behoren heeft gemotiveerd dat de nodige maatregelen zijn genomen om op bevredigende wijze aan de overeenkomstige voorwaarden te voldoen.
5. Indien de Commissie tot de conclusie komt dat de begunstigde de nodige maatregelen niet heeft genomen binnen een termijn van twaalf maanden na de in lid 6 bedoelde eerste negatieve beoordeling, verlaagt zij het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun en van de lening evenredig met het deel dat overeenkomt met de relevante betalingsvoorwaarden. Gedurende het eerste jaar van uitvoering geldt een termijn van 24 maanden, berekend vanaf de in lid 6 bedoelde eerste negatieve beoordeling. De begunstigde kan binnen twee maanden na de mededeling van de conclusies van de Commissie zijn opmerkingen indienen.
6. Elk bedrag dat samenhangt met betalingsvoorwaarden waaraan niet is voldaan tegen 31 december 2028, is niet verschuldigd aan de begunstigten en moet in voorkomend geval worden vrijgegeven of geannuleerd van het beschikbare bedrag aan leningsteun.
7. De Commissie kan het bedrag van de niet-terugbetaalbare financiële steun, onder meer door verrekening overeenkomstig artikel 102 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046, of van de lening verlagen, in geïdentificeerde gevallen van of bij ernstige zorgen met betrekking tot onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of bij een ernstige inbreuk op een verplichting die voortvloeit uit de ***kaderovereenkomsten*** of de leningsovereenkomsten, onder meer op basis van de door OLAF, ***de Europese Rekenkamer of de verslagen van het auditcomité als bedoeld in artikel 22 bis*** verstrekte informatie. ***Het Europees Parlement en de Raad worden van dergelijke besluiten in kennis gesteld.***
8. De Commissie kan besluiten een bedrag dat op grond van lid 6 of lid 7 is verlaagd, te herverdelen onder andere begunstigten van de faciliteit door de in artikel 15, lid 1, bedoelde ***gedelegeerde handeling*** te wijzigen. ***De Commissie stuurt haar beoordeling door aan het Europees Parlement en de Raad alvorens een besluit te nemen over de herverdeling van financiële steun. Voor de herverdeling van dergelijke financiële steun maakt de Commissie gebruik van de in de bijlage genoemde methode en houdt zij rekening met de absorptiecapaciteit van de begunstigten, op basis van duidelijke en transparante criteria. De Commissie verleent ook technische bijstand om een gebrek aan absorptiecapaciteit bij de begunstigten aan te pakken.***
9. Voor het onderdeel van de financiering door de faciliteit die wordt uitbetaald als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigten gaat, begint in afwijking van artikel 116, lid 2, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 de betalingstermijn als bedoeld in artikel 116, lid 1, punt a), van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 overeenkomstig lid 4 van dit artikel vanaf de

datum van de mededeling van het besluit tot goedkeuring van de uitbetaling aan de begunstigde.

10. Artikel 116, lid 5, van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 is niet van toepassing op betalingen die zijn gedaan als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigen gaat uit hoofde van dit artikel en artikel 22 van deze verordening.
11. De betaling van middelen in het kader van deze faciliteit wordt afhankelijk gesteld van de beschikbare middelen **en is in overeenstemming met de jaarlijkse begrotingsprocedure**. De middelen worden uitbetaald in tranches. Een tranche kan in een of meer deeltranches worden uitbetaald.
12. Het als financiële bijstand beschikbaar gestelde bedrag dat rechtstreeks naar de nationale begroting gaat, wordt betaald na het in lid 3 bedoelde besluit in overeenstemming met de leningsovereenkomst.
13. Betalingen van steunbedragen in de vorm van leningen, ongeacht of deze rechtstreeks aan de nationale begroting of via het WBIF worden verstrekt, zijn afhankelijk van de indiening door de begunstigde van een betalingsverzoek in de in de leningsovereenkomst vastgestelde vorm.
14. Het via het WBIF ter beschikking gestelde bedrag wordt betaald na het in lid 3 bedoelde besluit, na het in lid 13 bedoelde betalingsverzoek en na ontvangst van een betalingsverzoek van de fondsbeheerders van het in het kader van het WBIF opgerichte gemeenschappelijke fonds voor het ontvangen van donorbijdragen.

HOOFDSTUK IV

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

Artikel 22

Bescherming van de financiële belangen van de Unie

1. Bij de uitvoering van de faciliteit nemen de Commissie en de begunstigten alle passende maatregelen om de financiële belangen van de Unie te beschermen, rekening houdend met het evenredigheidsbeginsel en de specifieke voorwaarden waaronder de faciliteit zal functioneren, en met de in artikel 5, lid 1, vastgestelde basisvoorwaarden en de in de specifieke **kaderovereenkomsten** uiteengezette voorwaarden, in het bijzonder met betrekking tot het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden, **en het onderzoeken en vervolgen van strafbare feiten met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen**. Elke begunstigde verbindt zich ertoe vorderingen te maken met **een solide juridisch kader om fraude strafrechtelijk te bestrijden**, doeltreffende en efficiënte beheers- en controlesystemen **te implementeren**, en ervoor te zorgen dat ten onrechte betaalde of ten onrechte bestede bedragen kunnen worden teruggevorderd. **De begunstigten verbinden zich er tevens toe te waarborgen dat de bevoegde nationale autoriteiten verzoeken om wederzijdse rechtshulp en uitleveringsverzoeken van het EOM en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten betreffende strafbare feiten met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen onverwijld verwerken**.

2. De *kaderovereenkomst* voorziet in de volgende verplichtingen van de begunstigde:
- a) om regelmatig te controleren of de verstrekte financiering naar behoren is gebruikt overeenkomstig alle toepasselijke voorschriften, met name wat betreft het voorkomen, opsporen en corrigeren van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden;

a bis) om klokkenluiders te beschermen;

- b) om passende maatregelen te nemen om fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden te voorkomen, op te sporen en te corrigeren **en strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden te onderzoeken en te vervolgen**, om dubbele financiering **op te sporen en** te voorkomen en juridische stappen te ondernemen om middelen waaraan geen wettige bestemming is gegeven terug te vorderen, onder meer in verband met maatregelen voor de uitvoering van hervormingen en investeringsprojecten en -programma's in het kader van de hervormingsagenda's, **en passende maatregelen te nemen om verzoeken om wederzijdse rechtshulp van het EOM en de bevoegde autoriteiten van de lidstaten betreffende strafbare feiten met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen onverwijld te behandelen; en om in voorkomend geval een verplichting op te leggen aan de nationale autoriteiten om strafbare gedragingen met betrekking tot de in het kader van de faciliteit verstrekte middelen bij het EOM te melden;**
- c) voor de toepassing van lid 1 van dit artikel, met name voor controles op het gebruik van middelen met betrekking tot de uitvoering van hervormingen in de hervormingsagenda's, om **in overeenstemming met de beginselen van de Unie inzake gegevensbescherming en de toepasselijke voorschriften inzake gegevensbescherming** te zorgen voor de verzameling van en toegang tot voldoende gegevens over personen en entiteiten die uit hoofde van hoofdstuk III financiering ontvangen voor de uitvoering van maatregelen van de hervormingsagenda, **waaronder informatie over uiteindelijk belang;**
- d) om de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en in voorkomend geval het EOM expliciet toe te staan hun in artikel 129 van Verordening (EU, Euratom) 2018/1046 vastgelegde rechten uit te oefenen.

d bis) om alle informatie met betrekking tot de uitvoering van het project, met name wat betreft prestaties, financiële uitvoering en eindontvangers, op te nemen in een door de Commissie ter beschikking gesteld interoperabel informatiesysteem;

d ter) om een betalingsverzoek vergezeld te laten gaan van:

- i) *een beheersverklaring dat met steun uit de fondsen aan de desbetreffende betalingsvoorwaarden is voldaan, dat de bij het betalingsverzoek ingediende informatie volledig, nauwkeurig en betrouwbaar is en dat de ingevoerde controlesystemen de nodige garanties bieden dat de middelen volgens alle toepasselijke regels zijn of zullen worden beheerd;*
- ii) *een lijst van alle maatregelen voor de uitvoering van de faciliteit, met inbegrip van een beschrijving van de maatregelen met het totale bedrag*

aan aanvullende nationale financiering, in voorkomend geval, van die maatregelen en projecten, en met vermelding van het bedrag van de middelen die zijn betaald in het kader van de faciliteit en in het kader van andere fondsen van de Unie, met inbegrip van middelen die zijn overgedragen uit andere programma's van de Unie;

iii) een samenvatting van de uitgevoerde audits, met inbegrip van vastgestelde zwakke punten en eventuele genomen corrigerende maatregelen;

d quater) om met het oog op audit, controle en kwijting:

i) het bijhouden van, alsook het aan de bevoegde instanties van de Unie, met inbegrip van de kwijtingsautoriteit, verlenen van toegang tot:

- gedetailleerde gegevens over de vastgestelde uitvoeringsmaatregelen, met inbegrip van informatie over nationale gunningsprocedures en contracten met tussenpersonen en ontvangers, met vermelding, indien van toepassing, van het totale bedrag van eventuele nationale medefinanciering, andere nationale bijdragen of andere bijdragen in het kader van de faciliteit of in het kader van andere fondsen van de Unie; en

- bewijs waaruit de correlatie blijkt tussen de subsidies, niet-terugvorderbare financiële steun of ontvangen leningen en de kosten die zijn gemaakt om de indicatoren te verwezenlijken.

3. In de *kaderovereenkomst* wordt tevens bepaald dat de Commissie het recht heeft om de steun uit hoofde van de faciliteit evenredig te verminderen en elk bedrag dat is besteed aan de verwezenlijking van de doelstellingen van de faciliteit, terug te vorderen of om een vervroegde terugbetaling van de lening te vragen, in geval van onregelmatigheden, fraude, corruptie en belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden, en die niet door de begunstigde zijn gecorrigeerd, of in geval van een ernstige schending van een verplichting die voortvloeit uit dergelijke overeenkomsten. Bij het nemen van een besluit over het bedrag van de terugvordering en de vermindering of het vervroegd terug te betalen bedrag neemt de Commissie het evenredigheidsbeginsel in acht en houdt zij rekening met de ernst van de onregelmatigheid, fraude, corruptie of belangenconflicten die de financiële belangen van de Unie schaden, of van een schending van een verplichting. De begunstigde krijgt de gelegenheid opmerkingen te maken voordat tot de vermindering wordt besloten of voordat om vroegtijdige terugbetaling wordt verzocht.
4. Personen en entiteiten die middelen uit hoofde van de faciliteit uitvoeren, melden alle vermoedelijke gevallen van fraude, corruptie, belangenconflicten, onregelmatigheden *en wanbeheer* die de financiële belangen van de Unie schaden, onverwijld aan de Commissie en OLAF, *via een speciaal digitaal instrument, dat is uitgerust met de relevante bepalingen inzake de bescherming van klokkenluiders.*
- 4 bis. *De maandelijkse actualisering van de eindontvangers van middelen van de faciliteit wordt uitgevoerd in één enkel, openbaar beschikbaar webportaal volgens het beginsel van artikel 4, lid 7. De Commissie stelt de begunstigten een platform ter beschikking om deze informatie te publiceren en op een interactieve kaart beschikbaar te stellen.*

Artikel 22 bis
Auditcomité

1. *De Commissie richt een auditcomité op voordat de begunstigen het eerste betalingsverzoek indienen.*
2. *Het auditcomité bestaat uit onafhankelijke leden die door de Commissie worden benoemd. Vertegenwoordigers van de lidstaten en andere donoren kunnen door de Commissie worden uitgenodigd om deel te nemen aan de activiteiten van het auditcomité.*
3. *Het auditcomité bestaat voor ten minste een vijfde uit staatsburgers van de begunstigde landen, mits zij hebben bewezen over grote professionele deskundigheid en integriteit te beschikken en geen persoonlijke of beroepsmatige banden met autoriteiten of ambtenaren van de begunstigen te hebben, en uit aantoonbaar onafhankelijke internationale deskundigen met een bewezen staat van dienst wat inzicht in de economie en het politieke stelsel van de begunstigen betreft.*
4. *Het auditcomité oefent zijn taken volledig objectief uit en handelt in overeenstemming met de best toepasselijke internationale praktijken en normen. Het comité handelt onverminderd de bevoegdheden van de Commissie, OLAF, de Rekenkamer en, in voorkomend geval, het EOM.*
5. *Het auditcomité benoemt een onafhankelijke externe auditor die een jaarlijkse betrouwbaarheidsverklaring afgeeft over de verklaringen van de autoriteiten van de begunstigen bij een betalingsverzoek. Het keurt ook het jaarlijks werkprogramma van de onafhankelijke externe auditor goed.*
6. *Het auditcomité neemt op basis van de bevindingen van de onafhankelijke externe auditor een besluit over aanbevelingen aan de Commissie en de autoriteiten van de begunstigen inzake terug te vorderen bedragen en stelt de Commissie en de autoriteiten van de begunstigen van die aanbevelingen in kennis.*
7. *Het auditcomité zorgt voor een regelmatige dialoog en samenwerking met de Europese Rekenkamer, alsook met de hoogste controle-instellingen van de landen van de Westelijke Balkan.*
8. *Bij de uitoefening van hun taken vragen noch aanvaarden het auditcomité, zijn leden of personeelsleden instructies van de regeringen of van welk(e) instelling, orgaan, instantie of agentschap van de begunstigen dan ook. Er gelden sterke onafhankelijkheidswaarborgen voor de selectie van zijn personeel, beheer en begroting.*
9. *Het auditcomité staat de Commissie bij in de strijd tegen wanbeheer van Uniefinanciering in het kader van de faciliteit, en met name tegen fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden met betrekking tot bedragen die zijn uitgegeven om de doelstellingen van de faciliteit te verwezenlijken.*
10. *Daartoe brengt het auditcomité regelmatig verslag uit aan de Commissie, de relevante commissies van het Europees Parlement en de relevante comités van de Raad, en verstrekt het de Commissie onverwijld alle informatie die het verkrijgt of waarvan het op de hoogte is gebracht aangaande vastgestelde gevallen van of ernstige zorgen over wanbeheer van overheidsfinanciering in verband met elk bedrag dat wordt uitgegeven om de doelstellingen van de faciliteit te*

verwezenlijken, ook wat de prestaties ervan betreft. Overeenkomstig artikel 24, lid 1, van Verordening (EU) 2017/1939 meldt het auditcomité het EOM elke strafbare gedraging ten aanzien waarvan de laatstgenoemde zijn bevoegdheid zou kunnen uitoefenen. Bovendien doet het auditcomité aanbevelingen aan de begunstigden over alle gevallen waarin de bevoegde autoriteiten van de begunstigden naar zijn mening niet de maatregelen hebben genomen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die het goede financieel beheer van de uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven hebben geschaad of ernstig in het gedrang dreigen te brengen, en in alle gevallen waarin tekortkomingen worden vastgesteld die het ontwerp en de werking van het door de autoriteiten van de begunstigden ingevoerde controlesysteem schaden. De begunstigden voeren dergelijke aanbevelingen uit of motiveren waarom zij dit niet hebben gedaan. De verslagen en informatie van het auditcomité worden eveneens aan OLAF en, in voorkomend geval, het EOM toegezonden en kunnen worden gedeeld met de betrokken autoriteiten van de begunstigden, met name wanneer zij maatregelen moeten nemen om fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden, onder meer met betrekking tot de prestaties, te voorkomen, op te sporen en te corrigeren, alsook om strafbare feiten die de financiële belangen van de Unie schaden te onderzoeken en te vervolgen.

- 11. Het auditcomité heeft toegang tot alle informatie, databanken en registers die nodig zijn voor de uitvoering van zijn taken. In de in artikel 9 bedoelde kaderovereenkomst worden voorschriften en nadere gegevens vastgesteld voor de toegang tot relevante informatie door het auditcomité en de verstrekking van relevante informatie door de begunstigden aan het auditcomité.*
- 12. Het auditcomité kan de Commissie helpen de begunstigden te ondersteunen met activiteiten voor capaciteitsopbouw op het gebied van de bestrijding van wanbeheer van overheidsfinanciering.*
- 13. De werking van het auditcomité, waaronder ook de middelen voor de benoemde onafhankelijke externe auditor, wordt gefinancierd uit hoofde van artikel 6, lid 2, punt b).*

Artikel 23

Rol van de nationale interne systemen en de nationale auditautoriteiten

1. Voor het onderdeel van de financiering door de faciliteit die wordt uitbetaald als financiële bijstand die rechtstreeks naar de nationale begrotingen van de begunstigden gaat, doet de Commissie een beroep op bestaande en verbeterde internecontrolesystemen van de begunstigden, met inbegrip van de nationale auditautoriteiten en, indien van toepassing, de coördinatiediensten fraudebestrijding van elke begunstigde die zijn opgericht in het kader van het instrument voor pretoetredingssteun, *alsook op lokaal toezicht door burgers, mogelijk gemaakt door transparantiemaatregelen die voldoen aan de normen van de Unie.*

In de hervormingsagenda's wordt in de eerste jaren van de tenuitvoerlegging prioriteit gegeven aan hervormingen met betrekking tot onderhandelingshoofdstuk 32, met name wat betreft het beheer van de overheidsfinanciën en interne controle, en fraudebestrijding, samen met de hoofdstukken 23 en 24, met name op het gebied

van justitie, corruptie en georganiseerde misdaad, en hoofdstuk 8, met name inzake het staatssteuntoezicht.

2. De begunstigden melden onregelmatigheden, met inbegrip van fraude, waarover een eerste administratief of gerechtelijk proces-verbaal is opgesteld, onverwijld aan **het auditcomité en** de Commissie en houden de Commissie op de hoogte van het verloop van de administratieve en gerechtelijke procedures met betrekking tot deze onregelmatigheden. Dergelijke rapportering wordt verricht met door de Commissie ingestelde elektronische middelen die gebruikmaken van het beheerssysteem voor onregelmatigheden.
3. De in lid 2 bedoelde entiteiten onderhouden een regelmatige dialoog met **het auditcomité**, de Europese Rekenkamer, OLAF en, in voorkomend geval, het EOM.
4. De Commissie kan, **na raadpleging van het auditcomité**, gedetailleerde systeemevaluaties van de uitvoering van de nationale begroting uitvoeren op basis van een risicobeoordeling en een dialoog met de nationale auditautoriteiten, en aanbevelingen doen voor verbeteringen in de systemen.
5. De Commissie kan aanbevelingen doen aan de begunstigde over alle gevallen waarin de bevoegde autoriteiten naar haar mening niet de nodige maatregelen hebben genomen ter voorkoming, opsporing en correctie van fraude, corruptie, belangenconflicten en onregelmatigheden die het goed financieel beheer van de uit hoofde van de faciliteit gefinancierde uitgaven hebben geschaad of ernstig in het gedrang dreigen te brengen, en in alle gevallen waarin tekortkomingen worden vastgesteld die het ontwerp en de werking van het door de autoriteiten ingevoerde controlesysteem schaden. De desbetreffende begunstigde voert dergelijke aanbevelingen uit of geeft een motivering waarom hij dit niet heeft gedaan.

HOOFDSTUK V

Monitoring, verslaglegging en evaluatie

Artikel 24

Monitoring en verslaglegging

1. De Commissie monitort de uitvoering van de faciliteit en beoordeelt de verwezenlijking van de in artikel 3 genoemde doelstellingen. De monitoring van de uitvoering is gericht op en evenredig met de activiteiten die in het kader van de faciliteit worden uitgevoerd. Van de in artikel 13, lid 2, bedoelde indicatoren wordt verwacht dat zij zullen bijdragen tot de monitoring van de faciliteit door de Commissie.
2. In de in artikel 9 bedoelde **kaderovereenkomst** worden de regels en voorwaarden voor de begunstigden uiteengezet om aan de Commissie verslag uit te brengen voor de toepassing van lid 1.
3. De Commissie brengt jaarlijks verslag uit aan het Europees Parlement en de Raad over de voortgang bij de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening **en de eerbiediging van de in artikel 4 bedoelde algemene beginselen. Dat verslag bevat een beoordeling van de additionaliteit en de toegevoegde waarde van de faciliteit, een beoordeling van de synergieën en complementariteit van de steun in het kader van de faciliteit en Verordening (EU) 2021/1529 voor elk van de in**

artikel 3 van deze verordening bedoelde algemene en specifieke doelstellingen, alsmede een beschrijving van de regelingen en maatregelen die de Commissie heeft getroffen om dubbele financiering te voorkomen, met het oog op de bescherming van de Uniebegroting.

4. De Commissie legt het in lid 3 bedoelde verslag voor aan het in artikel 27 bedoelde comité.

Artikel 24 bis Faciliteitsscorebord

1. *De Commissie stelt een faciliteitsscorebord in (het “scorebord”), dat de voortgang weergeeft van de uitvoering van de hervormingsagenda’s van de begunstigen voor elk van de in artikel 3 bedoelde doelstellingen. Het scorebord vormt het prestatieverslagleggingssysteem van de faciliteit.*
2. *De Commissie is overeenkomstig artikel 26 bevoegd een gedelegeerde handeling vast te stellen ter aanvulling van deze verordening door de elementen van het scorebord tot in detail te definiëren, zodat de in lid 1 van dit artikel bedoelde stand van de voortgang van de uitvoering van de faciliteit inzichtelijk wordt gemaakt.*
3. *Het scorebord is uiterlijk in december 2024 operationeel en wordt door de Commissie voortdurend bijgewerkt zodra informatie over prestaties en andere essentiële documenten zoals beschreven in artikel 24 bis, lid 4, beschikbaar zijn. Het scorebord wordt openbaar gemaakt op een website of een internetportaal.*
4. *Het scorebord bevat tevens de belangrijkste documenten, zoals de hervormingsagenda, de beoordelingen door de Commissie van de hervormingsagenda, de betalingsverzoeken van de begunstigen, de beoordeling door de Commissie van de naleving van de betalingsvoorwaarden, het besluit over de hervormingsagenda en de besluiten tot goedkeuring van de vrijgave van middelen.*
5. *Het scorebord bevat ook informatie over de eindontvangers van middelen uit deze faciliteit.*

Artikel 25 Evaluatie van de faciliteit

1. Na 31 december 2027, maar uiterlijk op 31 december 2031, voert de Commissie een ex-postevaluatie uit van de verordening *door middel van een onafhankelijke externe evaluatie*. Bij die ex-postevaluatie wordt de bijdrage van de Unie aan de verwezenlijking van de doelstellingen van deze verordening beoordeeld. *De Commissie neemt voorstellen van het Europees Parlement of de Raad voor deze onafhankelijke externe evaluatie naar behoren in overweging.*
2. Voor deze ex-postevaluatie wordt gebruikgemaakt van de beginselen voor goede praktijken van de commissie voor ontwikkelingsbijstand van de OESO, om na te gaan of de doelstellingen zijn verwezenlijkt en om aanbevelingen te kunnen opstellen met het oog op de verbetering van toekomstige acties.

De Commissie zendt de bevindingen en conclusies van de ex-postevaluatie, vergezeld van haar opmerkingen en follow-up, aan het Europees Parlement, de Raad en de lidstaten. Deze ex-postevaluatie kan op verzoek van de lidstaten *of het Europees Parlement* worden besproken. De resultaten daarvan worden gebruikt bij

het voorbereiden van programma's en acties, en bij de toewijzing van middelen. Deze ex-postevaluaties en follow-up worden openbaar gemaakt.

De Commissie betreft alle belanghebbenden, met inbegrip van begunstigden, sociale partners, maatschappelijke organisaties, **regionale** en lokale overheden, op passende wijze bij het evaluatieproces inzake de financiering door de Unie waarin deze verordening voorziet, en kan er waar passend naar streven om gezamenlijke evaluaties met de lidstaten en andere partners te verrichten, met nauwe betrokkenheid van de begunstigden.

HOOFDSTUK VI

Slotbepalingen

Artikel 26

Uitoefening van de bevoegdheidsdelegatie

1. De bevoegdheid om **de in de artikelen 13, 15, 16, 18, 19, 20, 21 en 24 bedoelde** gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend onder de in dit artikel neergelegde voorwaarden.
2. De in artikel 18 bedoelde bevoegdheid om gedelegeerde handelingen vast te stellen, wordt aan de Commissie toegekend voor **een periode van vier jaar** met ingang van **zeven dagen na** de datum van inwerkingtreding van deze verordening. **De Commissie stelt uiterlijk negen maanden voor het einde van de termijn van vier jaar een verslag op over de bevoegdheidsdelegatie. De bevoegdheidsdelegatie wordt stilzwijgend met termijnen van dezelfde duur verlengd, tenzij het Europees Parlement of de Raad zich uiterlijk drie maanden voor het einde van elke termijn tegen deze verlenging verzet.**
3. Het Europees Parlement of de Raad kan de in artikel 18 bedoelde bevoegdheidsdelegaties te allen tijde intrekken. Het besluit tot intrekking beëindigt de delegatie van de in dat besluit genoemde bevoegdheid. Het besluit wordt van kracht op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie of op een daarin genoemde latere datum. Het laat de geldigheid van de reeds van kracht zijnde gedelegeerde handelingen onverlet.
4. Vóór de vaststelling van een gedelegeerde handeling raadpleegt de Commissie de door elke lidstaat aangewezen deskundigen overeenkomstig de beginselen die zijn neergelegd in het Interinstitutioneel Akkoord van 13 april 2016 over beter wetgeven.
5. Zodra de Commissie een gedelegeerde handeling heeft vastgesteld, doet zij daarvan gelijktijdig kennisgeving aan het Europees Parlement en de Raad.
6. Een overeenkomstig artikel 18 vastgestelde gedelegeerde handeling treedt alleen in werking indien het Europees Parlement noch de Raad daartegen binnen een termijn van **twee maanden** na de kennisgeving van de handeling aan het Europees Parlement en de Raad bezwaar heeft gemaakt, of indien zowel het Europees Parlement als de Raad voor het verstrijken van die termijn de Commissie hebben meegedeeld dat zij daartegen geen bezwaar zullen maken. Die termijn wordt op initiatief van het Europees Parlement of de Raad met **twee maanden** verlengd.

Artikel 27

Comitéprocedure

1. De Commissie wordt bijgestaan door een comité. Dat comité is een comité in de zin van Verordening (EU) nr. 182/2011.
2. Wanneer naar dit lid wordt verwezen, is artikel 5 van Verordening (EU) nr. 182/2011 van toepassing.

Artikel 27 bis Parlementaire controle

1. ***Het Europees Parlement en de Commissie voeren een regelmatige dialoog om het toezicht en de controle van het Parlement op de faciliteit te waarborgen. Die dialoog vindt plaats in het kader van de bestaande geopolitieke dialoog op hoog niveau over de uitvoering van IPA III om de samenhang tussen beide instrumenten te waarborgen. Die dialoog maakt informatie-uitwisseling met het Europees Parlement mogelijk over de voortgang bij de uitvoering van de faciliteit en de hervormingsagenda's. De dialoog vindt ten minste driemaal per jaar plaats, op gepaste momenten in de uitvoeringscyclus. Voorafgaand aan elke dialoog verstrekt de Commissie aan het Parlement:***
 - a) *informatie over de voortgang bij de uitvoering van de faciliteit, met name van de hervormingsagenda's en de bijbehorende investeringen en hervormingen, evenals de kaderovereenkomsten;*
 - b) *de hervormingsagenda's, de beoordeling daarvan door de Commissie en eventuele wijzigingen in de hervormingsagenda's;*
 - c) *de mate van verwezenlijking van de respectieve mijlpalen en streefdoelen;*
 - d) *informatie over de inhouding en opschorting van betalingen, en over de beperking en herverdeling van middelen, met inbegrip van door de begunstigden gemaakte opmerkingen en genomen corrigerende maatregelen om een bevredigende verwezenlijking van de mijlpalen en streefdoelen te garanderen;*
 - e) *een beoordeling van de complementariteit tussen IPA III en de faciliteit voor elk van de maatregelen;*
 - f) *de meest recente gedetailleerde informatie over de financiële programmering en andere gerelateerde documenten betreffende de faciliteit en IPA III om een samenhangende controle op de uitvoering van beide instrumenten voor de begunstigden mogelijk te maken;*
 - g) *de voornaamste bevindingen van de monitoringactiviteiten als gedefinieerd in deze verordening, met inbegrip van het jaarlijkse verslag als bedoeld in artikel 24;*
 - h) *alle andere relevante informatie en documentatie in verband met de uitvoering van de faciliteit.*
2. ***Het Europees Parlement kan zijn standpunten ten aanzien van de in lid 1 bedoelde kwesties kenbaar maken in resoluties.***
3. ***De Commissie houdt rekening met alle elementen die naar voren komen in de door middel van regelmatige dialoog kenbaar gemaakte standpunten, waaronder relevante resoluties van het Europees Parlement.***

4. ***Het in artikel 24 bis bedoelde scorebord kan als basis voor de dialoog dienen.***

Artikel 28

Informatie, communicatie en publiciteit

1. De Commissie ***en delegaties van de Europese Unie in de begunstigde landen*** ontplooiën communicatieactiviteiten om zichtbaarheid te geven aan de Uniefinanciering voor de in de hervormingsagenda's beoogde financiële steun, onder meer door gezamenlijke communicatieactiviteiten met de begunstigden. In voorkomend geval ***zorgt*** de Commissie voor een financieringsverklaring waarin wordt meegedeeld en erkend dat sprake is van steun in het kader van de faciliteit. ***Uit hoofde van de faciliteit gefinancierde acties zijn onderworpen aan de vereisten die in de Handleiding communicatie en zichtbaarheid betreffende externe maatregelen van de Europese Unie zijn vastgesteld. De Commissie stelt richtsnoeren vast voor door de Unie gefinancierde projecten met betrekking tot acties op het vlak van zichtbaarheid en communicatie voor elke begunstigde.***
2. De ontvangers van Uniefinanciering, ***met name overheidsinstellingen en andere publieke instellingen***, erkennen ***op actieve en transparante wijze*** de oorsprong van en geven zichtbaarheid aan de Uniefinanciering, onder meer door waar nodig het embleem van Unie af te beelden en een passende financieringsverklaring weer te geven die luidt “gefinancierd door de Europese Unie”, met name wanneer zij de acties en de resultaten ervan promoten, door meerdere doelgroepen, waaronder de media en het grote publiek, doelgericht en op samenhangende, doeltreffende en evenredige wijze te informeren.
- 2 bis. Of ontvangers in de toekomst toegang krijgen tot Uniefinanciering hangt af van de naleving van de in lid 2 vastgestelde zichtbaarheidscriteria.***
3. De Commissie voert informatie- en communicatieacties uit met betrekking tot de faciliteit, de overeenkomstig de faciliteit genomen maatregelen en de bereikte resultaten. De aan de faciliteit toegewezen financiële middelen dragen tevens bij aan de institutionele communicatie over de politieke prioriteiten van de Unie, voor zover zij verband houden met de in artikel 3 vermelde doelstellingen. ***De Commissie neemt maatregelen ter versterking van de strategische communicatie en de publieke diplomatie om de waarden van de Unie over te brengen en de toegevoegde waarde van de steun van de Unie te benadrukken.***
- 3 bis. Informatie, communicatie en publiciteit wordt verschaft in een toegankelijk formaat, in overeenstemming met artikel 9 van het CRPD van de VN en de geharmoniseerde Uniewetgeving, in het bijzonder Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad¹.***

Artikel 29

Inwerkingtreding

Deze verordening treedt in werking op de dag na die van de bekendmaking ervan in het Publicatieblad van de Europese Unie.

¹ ***Richtlijn (EU) 2019/882 van het Europees Parlement en de Raad van 17 april 2019 betreffende de toegankelijkheidsvoorschriften voor producten en diensten (PB L 151 van 7.6.2019, blz. 70).***

Deze verordening is verbindend in al haar onderdelen en is rechtstreeks toepasselijk in elke lidstaat.

Gedaan te Brussel,

Voor het Europees Parlement
De voorzitter

Voor de Raad
De voorzitter

BIJLAGE

Methode voor de toewijzing van totale middelen per begunstigde

De toewijzing van elke begunstigde wordt berekend overeenkomstig de volgende stappen op basis van gegevens over het referentiejaar:

Stap 1: vaststelling van een verdeelsleutel voor de bevolking op basis van de verhouding tussen de bevolking van de begunstigde en de totale bevolking van de Westelijke Balkan;

Stap 2: vaststelling van een verdeelsleutel voor het bbp op basis van de verhouding tussen het gemiddelde bbp per hoofd van de bevolking voor de Westelijke Balkan en het bbp per hoofd van de bevolking van de respectieve begunstigde, gedeeld door de som van de zes verhoudingen;

Stap 3: combinatie van de procentuele gewichten van elk land voor de bevolking in stap 1 en het bbp per hoofd van de bevolking in stap 2 met een wegingsfactor van 60 % bevolking en 40 % bbp per hoofd van de bevolking.